

Anul XIV NR. 31 (583) — 30 iulie 1966

Proletari din toate țările uniți-vă!

Flacăra

curier

■ O secție modernă de țesătorie a intrat în producție la întreprinderea textilă din Satu-Mare. Pe o suprafață de peste 2 000 mp noua hală are instalate 246 războaie automate de țesut cu o producție anuală de 4,5 milioane mp de șifon, olandină etc. Muncitorii acestei secții au condiții optime de lucru: lumină fluorescentă, aer condiționat, fonoabsorbante pentru reducerea zgomotului etc.

■ Uzina bucureșteană „23 August” se va extinde în curând cu o nouă hală destinată pro-

cincinalul în mers

ducției aparatelor de frână pentru vagoanele de cale ferată. O dată cu darea în folosință a noii hale, capacitatea actualii secții de aparataj se va dubla. Paralel se desfășoară acțiunea de dezvoltare și modernizare a sectoarelor turnătorie, forjă și tratament termic.

■ La „Flamura roșie”-Sibiu, o nouă linie tehnologică cu 25 de mașini și instalații autoamată de injectat masă plastică a intrat în probă. Capacitatea ei anuală este de 250 tone de accesorii destinate industriei textile.

recolta 1966

Mărea bătălie pentru „cucerirea” griului și a celorlalte culturi cerealiere din acest an se apropie de sfârșit. În legătură cu acest fapt, am solicitat un interviu tovarășului inginer Gheorghe Tușa, șef de sector din Consiliul Superior al Agriculturii.

— Cum se desfășoară campania de recoltare a griului și orzului ?

— În condițiile din acest an, recoltarea griului și orzului de toamnă a început în unele regiuni încă de la sfârșitul lunii iunie, când solurile respective au ajuns în faza de coacere în pirg. Lucrările de recoltare s-au desfășurat, încă de la primii pași, în ritm susținut. În mod deosebit menționăm regiunile Galați, Dobrogea, București, Oltenia, care pînă la 20 iulie terminaseră sau aproape terminaseră stringerea recoltei de griu, orz de toamnă și mazăre. Aici a existat o intensă preocupare pentru organizarea muncii la recoltări, fapt care s-a reflectat în realizarea vitezei zilnice prevăzute prin planurile de măsuri tehnico-organizatorice. Astfel, s-a determinat momentul optim de începerea recoltării folosindu-se forțele manuale și secerătorile-legători la recoltarea

în fază de pirgă, precum și forțele mecanice (combinele) la recoltarea griului ajuns la coacerea deplină. În acest fel s-au putut evita pierderile eventuale. Pe măsură ce s-a terminat recoltarea în unele unități, combinele au fost dirijate la unitățile rămase în urmă, în special la acelea din raioanele mai nordice. Paralel cu lucrările de recoltare au fost luate măsuri pentru eliberarea terenurilor de pleavă și începerea executării arăturilor. Pînă la 20 iulie au fost executate arături de vară pe mai mult de 500 000 ha terenuri eliberate de culturi.

— Care sînt elementele de calitate și cantitate care deosebesc recolta din acest an de cea din anul trecut ?

— Față de condițiile foarte nefavorabile din timpul însămînțării griului (în toamna anului trecut) producția de griu ce se obține în acest an este satisfăcătoare. Sînt multe unități de stat și cooperative agricole care depășesc producția medie de 2 000-2 500 kg la hectar. Calitatea griului în general este bună, reflectată fiind printr-o greutate hectolitrică ridicată, adică peste 76-78 kg.

P. PETCU

vară studențească

Influențat de o prejudecată cu oarecare credit la cei ce au lăsat binisor în urmă frumoasa vîrstă de aur a studenției, călătorul poposit la Piriul rece caută acea zgomotoasă dezlănțuire de energii în care se destramă, zice-se, eforturile sesiunilor de examene consumate prin sălile bibliotecilor universitare. Dar n-o găsește. Linistea gravă a codrilor de brad sub al căror arc de un verde întunecat se ascund vile cochete cu ferestre deschise spre ozon și spre soare, a rămas o dominantă a locului. O accentuează, uneori, risul voios al unei fete, magnetofonul derulînd în surdina un șlagăr, ritmica mingii de ping-pong sau a celei de volei pe terenul înconjurat cu gard viu. În acest cadru, frunțile, pînă mai ieri aplecate asupra cursurilor își regăsesc treptat netezimea, cu-

tele de la încheietura sprincenelor ivite în nopțile jertfite pasiunii de a cunoaște dispar fără urmă. Studenții se odihnesc.

Unui număr de 50 000 de tineri studioși li se deschid anual, în vacanțele universitare, porțile taberelor de odihnă din munți și de pe malul mării. 1 500 dintre aceștia — împărțiți în 5 serii egale — vor popula, pe parcursul întregii veri, frumoasa tabără de la poalele Bucegilor.

Peste crestele brazilor de la Piriul rece sau de la Izvorul Mureșului, ori pe deasupra valurilor albe de spumă care scaldă plaja de la Costinești, plutește în aceste zile freacă-tul politol al vacanței lor vesele.

Studenții se odihnesc.

N. RĂDULESCU

aparat ortodontic

Se știe că, datorită unor anomalii ale maxilarului, dinții cresc uneori în poziții inestetice, iar pentru aducerea lor la poziția normală este necesară intervenția chirurgicală. După metodele cunoscute pînă în prezent, o asemenea operație se efectua în 3-6 luni. De curînd însă, la clinica de stomatologie, din Cluj, medicul Dumitru Cișman a aplicat pen-

tru prima oară o metodă extrem de rapidă de desjuncție sub anestezie locală, folosind un aparat ortodontic, prevăzut cu un șurub de dilatare, întreaga operație putînd fi executată în condiții excelente doar în 56 de minute. Această metodă nouă a intrat în tratamentul curent al clinicii.

G. B.

radioreceptoare, televizoare

Planul de stat de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1966-1970, recent votat de Marea Adunare Națională, prevede o creștere mare a numărului de radioreceptoare și televizoare fabricate de industria noastră de specialitate — ne spune, în convorbirea ce i-am solicitat-o, tovarășul Mihai Alexe, inginer-șef la uzinele „Electronica”. Va trebui, la sfîrșitul cincinalului, să se atingă cifrele de 450 000 radioreceptoare și 250 000-300 000 televizoare anual. Premisele au fost create: se produc de pe acum numeroase tipuri de aparate de radio și televiziune de calitate superioară. În anul 1966 „Electronica” a lansat pe piață: radioreceptorul „Carmen” într-o nouă formă de prezentare; varianta de televizor E 47 C cu tub avînd 47 cm în diagonală, care prezintă o serie de perfecțiuni față de tipurile anterioare; televizorul „National”, cu tub de imagine autoprotejat; radioreceptorul tranzistorizat „Mamaia”, cu 4 game de undă. În

lunile ce urmează, piața va face cunoștință cu noi produse „Electronica”, dintre care amintim: radioreceptoarele tranzistorizate staționare „Dunărea” (cu 3 game de undă) și „Nordic” (cu 4 game de undă), care pot fi alimentate atît de la rețeaua electrică cît și de la baterii; televizorul „Dacia”, cu tub de imagine de format mare (diagonala: 59 cm), care prezintă o serie de performanțe superioare ș.a.

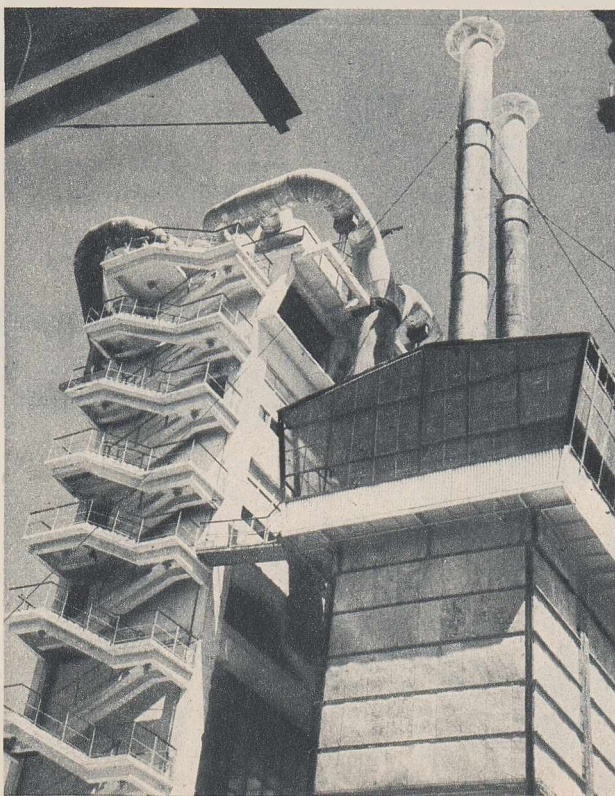
Pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin uzinei în cincinal s-au și luat o serie de măsuri, care vizează îndeosebi crearea de noi linii tehnologice destinate fabricării principalelor subansambluri componente ale radioreceptoarelor și televizoarelor. Sînt în curs de construcție și spațiile de depozitare corespunzătoare. În colaborare cu Institutul de proiectări de specialitate (I.C.P.E.) se elaborează studiile tehnico-economice privind dezvoltarea uzinei. S-a schițat un plan tehnic de perspectivă — din care se defalcă sarcinile anuale —

coperta noastră

Actrița Ana Szeles
Fotografie de
Ion POPOVICI

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.00.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 8 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”.

Uzina de aluminiă din Oradea: turnul de purificare a gazelor de la instalația de calcinare a hidratului de aluminiu.

în vederea orientării activității de pregătire tehnică a producției noilor sortimente. În sfârșit, pe linia preconizată și de recenta plenară a Consiliului Național al Cercetării Științifice, se acordă o importanță deosebită activității de

cercetare aplicativă, principalele direcții ale acestei cercetări fiind orientate spre mărirea siguranței în funcționarea aparatului produs, extinderea tranzistorizării ș.a.

A. A.

aliați invizibili

La întrebarea dacă este posibil ca unele bacterii să provoace numai îmbolnăvirea anumitor organisme, dar nu și a celui omenesc, cercetătorii Stațiunii experimentale de preparate microbiologice din București au răspuns concret, printr-una dintre ultimele lor creații — substanța denumită „Entomobacterin”. Preparatul are banalul aspect al prafului, dar conținutul său este mortal pentru insectele care atacă păioasele, porumbul, pomii, arborii, vița de vie și cartofii. Acționând selectiv doar asupra unor anume gândaci și fluturi, el constituie astfel o prețioasă armă în combaterea dăunătorilor agricoli. Care este secretul acestei miraculoase acțiuni? Sub-

stanța conține germeni ai bacteriei *Bacillus thuringiensis*, care are proprietatea de a elabora un gen de cristale infime. Ingerate de insecte, cristalele le provoacă paralizia. Deosebit de interesant este că substanța, pe lângă faptul că nu dăunează cu nimic sănătății omului sau animalelor domestice, nu are nici efect nociv asupra albinelor sau altor insecte folositoare. Fiecare gram de substanță numără 120 de miliarde de microorganisme. Cîteva sute de grame de „Entomobacterin” sînt capabile să distrugă dăunătorii de pe un hectar de cultură agricolă.

G. BRĂTESCU

arheologice

la botoșana

Arheologii sînt din nou prezenți la Botoșana (raionul Gură Humorului) unde continuă, după săpături care durează de cinci ani, scoaterea la lumină a urmelor unei vechi așezări omenești. Inițial, aceste săpături au început în 1962, cînd, lucrîndu-se la construirea unor remize pentru o unitate agricolă, s-au descoperit la o mică adîncime de suprafața solului, o vatră străveche și fragmente de ceramică din primele secole ale erei noastre.

Pînă acum s-a putut stabili de către arheologii care sapă aici (prof. Gr. Foiț, muzeograf principal la Muzeul regional Suceava, Dan și Silvia Teodoru, de la Muzeul de istorie al Moldovei), că ne aflăm în fața unei zone pe care a existat

viața continuă din epoca bronzului, din prima epocă a fierului, din a II-a (corespunzătoare celei dacice), a migrațiilor și pînă în secolul al VI-lea e.n. S-au descoperit zece bordeie și o locuință de suprafață; unele din ele sînt mai vechi de două mii de ani, altele din primele secole ale erei noastre; multă ceramică neolitică și din epoca migrațiilor. De asemenea s-a găsit ceramică cu elemente tradiționale dacice; ornamentația în val. S-au mai descoperit piese metalice foarte vechi printre care și fibule de argint, toate confecționate de meșteri care au trăit pe aceste locuri cu peste 2000 de ani înaintea noastră.

F. B.

la dîrja

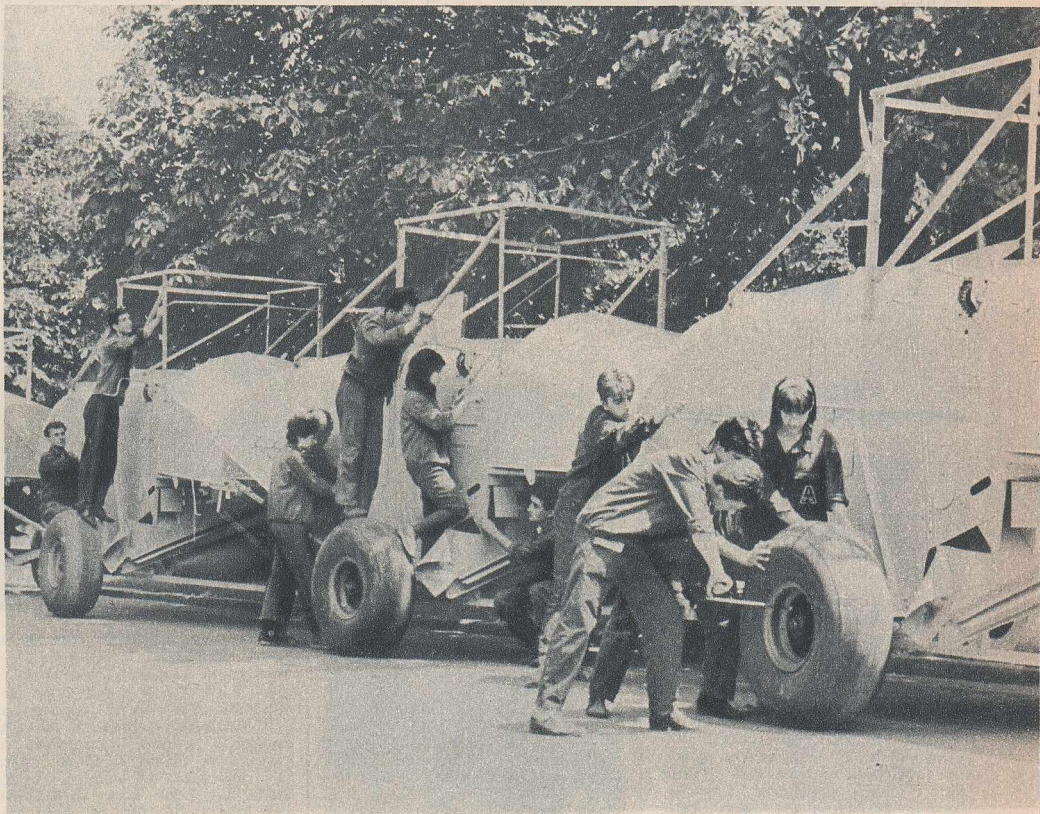
În urmă cu cîtva timp, elevul Ioan Crișan din clasa a VII-a a Școlii generale de 8 ani din Dîrja, raionul Gherla, a găsit în locul numit „Între piraie” din apropierea satului un topor de bronz. Observînd că în ripa unde a fost găsit acest obiect se mai află și alte piese care ar putea prezenta interes pentru arheologi, prof. Liviu Costea de la școala din localitate a astupat cu grijă locul și a plecat la Cluj, unde l-a anunțat pe acad. Constantin Daicoviciu, directorul Muzeului de

istorie, despre descoperirea făcută.

La fața locului s-a deplasat în grabă cercetătorul M. Rusu de la Institutul de istorie. Sub îndrumarea lui s-au făcut mai multe săpături. Cu acest prilej s-a constatat existența unui interesant depozit de bronzuri care datează aproximativ din anul 1100 î.e.n. În acest depozit au mai fost găsite încă 22 de piese în poziția lor originală. Au fost făcute cu acest prilej înregistrarea tuturor observațiilor referitoare la acest important tezaur arheologic.

Ion MARIAN

STUDENȚII LA PRACTICĂ

nou bazin forestier

230 de studenți ai Institutului politehnic „Gh. Gheorghiu-Dej” din București și cei ai celui din Timișoara și-au început practica în producție la uzinele „Semănătoarea” din București.

Nu demult a început exploatarea intensivă a masei lemnoase într-unul din cele mai mari bazine forestiere din țara noastră. Este vorba de bazinul Cerna-Herculane, principală sursă a întreprinderii forestiere Orșova. El este străbătut de moderne drumuri forestiere, pe o lungime de 35 km, pe multe dintre ele putîndu-se circula în ambele sensuri, ceea ce va asigura în anii actualului cincinal aprovizionarea Combinatului de industrializare a lemnului din Tr. Severin cu peste 200 000 mc de busteni.

Minunata vale a Cernei cu pădurile ei întinse este străbătută de funiculare, tractoare robuste, încărcătoare și descărcătoare acționate hidraulic și o serie de alte utilaje mecanice care, minuite cu pri-

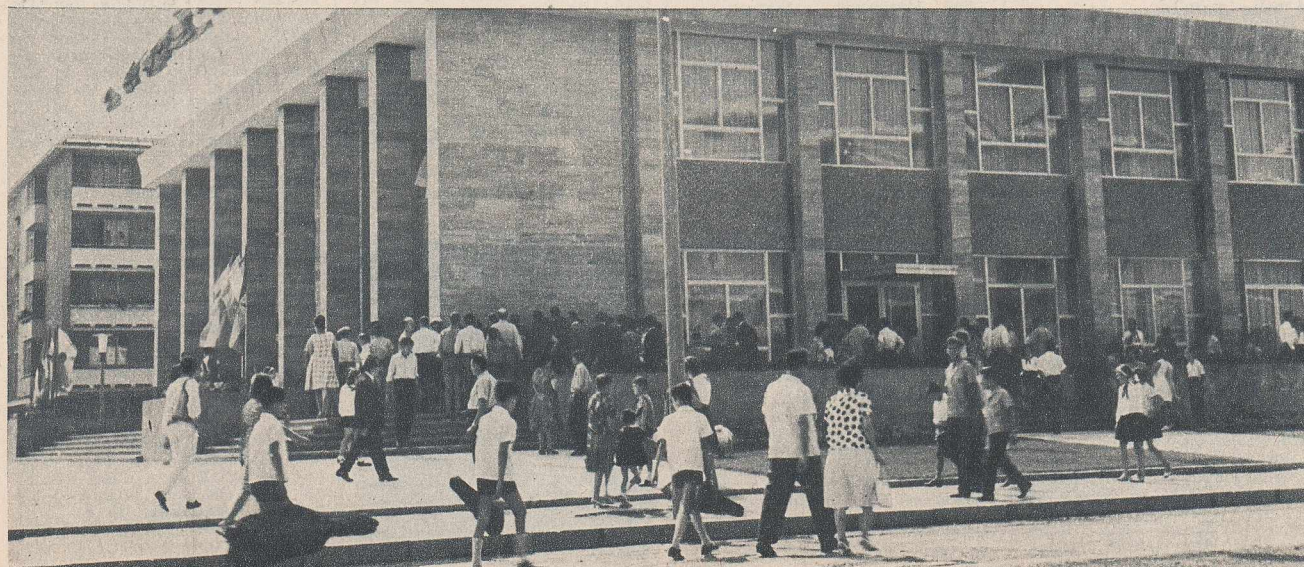
cepere de lucrătorii pădurilor, atacă fronturile din parchete și transportă masa lemnoasă spre gurile de încărcare. De remarcat sînt și condițiile civilizate de viață ce se asigură muncitorilor forestieri. La punctele Iauna, Olarul și Topenia, de exemplu, se construiesc în prezent grupuri sociale avînd o suprafață locuibilă de peste 3 000 mp, cantine și băi, un club ce va fi înzestrat cu cărți, reviste, ziare etc.

al 6 500-lea

Deschiderea noului bazin forestier Cerna-Herculane oferă avantaje și amatorilor de turism care vor putea să străbată spre Cheile Corcoaii, prin Retezat, noi itinerarii, mult mai ușor de parcurs decît cele pe care se mergea pînă acum.

Uzina „Tractorul” din Brașov comunică cifre de producție care concretizează eforturile depuse de colectivul de ingineri, tehnicieni și muncitori ai uzinei în anul care a trecut de la încheierea lucrărilor celui de-al IX-lea Congres al P.C.R. În această perioadă uzina brașoveană a livrat economiei noastre socialiste tractoare reprezentînd o forță de aproape un milion cinci sute de mii cai putere. Importante șantiere de pe cuprinsul țării — combinatul siderurgic din Galați, hidrocentrala „Gh. Gheorghiu-Dej” de pe Argeș, numeroase exploatare forestiere care abia și-au început activitatea, magistrala aeriană de 400 kW care străbate Munții Carpați etc. — au fost dotate în acest timp cu puternice tractoare S 1300.

La 15 iulie s-a aliniat în curtea uzinei cel de-al 6 500-lea tractor din seria produsă în anul acesta. Tot atunci, numeroase tractoare au luat drumul Moldovei și al altor regiuni ale țării pentru a participa în diferite unități agricole socialiste, pe șantiere de construcții ș.a.

La Giurgiu, o nouă casă de cultură.

Pentru a «diagnostica» tipul de coroziune și a stabili metodele de combatere sînt necesare măsurători fine, un aparat electrochimic pretențios. Asemenea măsurători se realizează la Centrul de chimie fizică al Academiei.

Din oțelul existent azi pe glob, un sfert se distruge prin coroziune. Dar problema nu interesează numai pe ingineri, ci și pe medici, pe economiști, pe chimiștii teoreticieni.

Desigur, omul nu rămîne neputincios în fața acestui flagel. La noi în țară — ca și în întreaga lume — coroziunea constituie o preocupare însemnată a specialiștilor. Acest fapt a fost relevat și cu prilejul recentei ședințe plenare a Consiliului Național al Cercetării Științifice, iar în programul unitar al cercetării științifice pe perioada 1966-1970, printre principalele probleme la capitolul «științe chimice generale», figurează și cele ale coroziunii.

un „flăminzilă” al industriei: COROZIUNEA

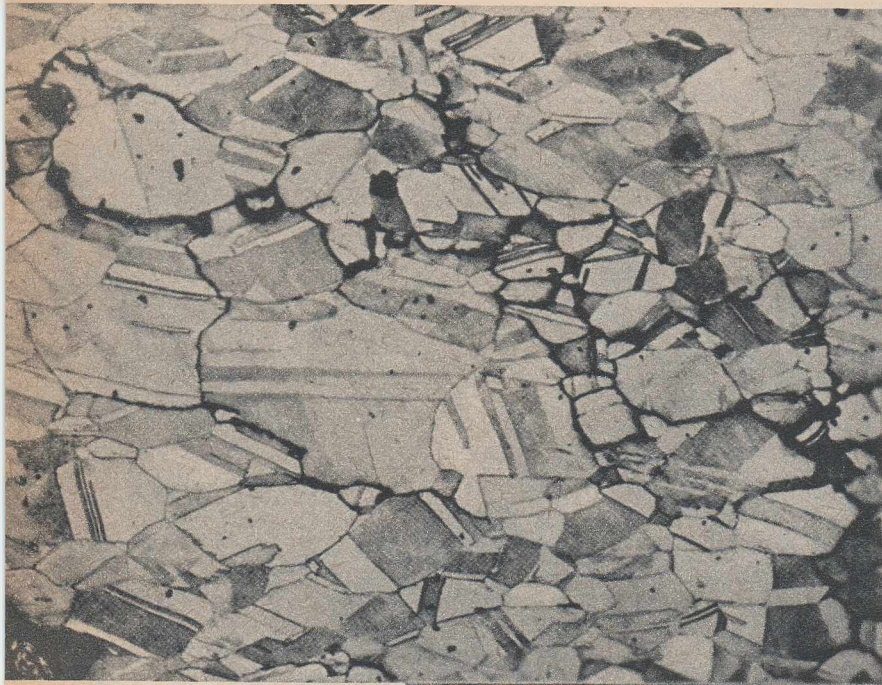
Se făcu că odată Harap-Alb a întîlnit o namilă de om ce minca brazdele de pe urma a 24 de pluguri și tot el striga în gura mare că crapă de foame.

— Ei, apoi să nu bufnești de ris? — a zis atunci Harap-Alb. Măi, măi, măi! Că multe-ți mai văd ochii! Pesemne că aista-i Flăminzilă, sac fără fund sau cine știe ce pricopseală a fi, de nu-l mai poate sătura nici pămîntul...

Și în zilele noastre există un sac fără fund, «de nu-l mai poate sătura nici pămîntul». Un Flăminzilă care, după cum se cuvine în lumea noastră modernă, trepidantă, infulecă nu brazde, ci oțel. Zeci de milioane de tone de oțel — și nu numai oțel. Și tot el strigă, aidoma eroului din poveste, că crapă de foame...

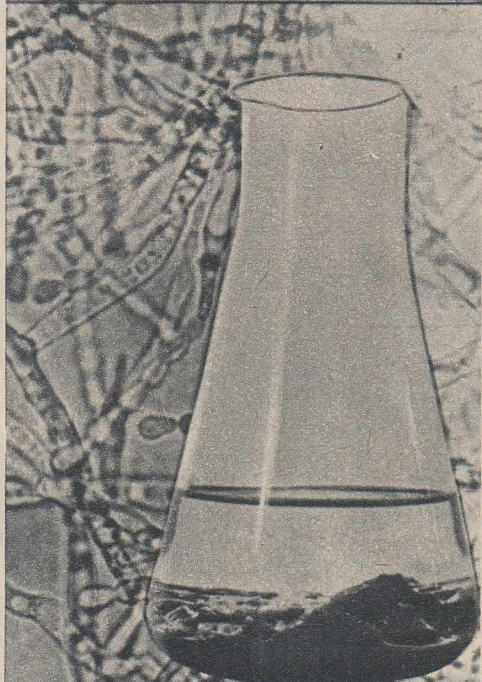
Încă în 1945 profesorul Hubert Uhlig, de la Massachusetts Institute of Technology, într-o celebră alocuțiune rostită în

(Continuare în pag. 6)

Mozaic decorativ? În realitate, fotografia înfățișează, la o mărire puternică, progresele coroziunii într-o placă de aramă expusă timp de trei ani unei atmosfere umede.

Aceste microorganisme «îmbolnăvesc» mari avioane de transport. Mai precis, ele corodează rezervoarele de carburant, putând cauza prăbușirea aparatului. Buturuga mică...

fața Comitetului Economic și Social al O.N.U., trăgea un semnal de alarmă, arătând că numai în S.U.A. pierderile provocate anual de coroziune se cifrează la 5,5 miliarde de dolari. De atunci cifra a crescut continuu. În 1962, de pildă, ea ajunsese numai în S.U.A. la șapte miliarde de dolari.

În numărul inaugural, din ianuarie 1965, al unei reviste sovietice închinată exclusiv problemelor de coroziune («Zascita Metalov» — Protecția metalelor) se arată că pierderile anuale de oțel provocate de coroziune în U.R.S.S. se ridică la nouă milioane de tone.

Mai există și un alt aspect demn de relevat. Se știe că pentru fabricarea fiecărei tone de oțel se consumă sute de kilograme de cărbune, sute de metri cubi de gaze naturale și gaze de cărbune, energie electrică etc., fără a mai pune la socoteală energia cea mai de preț: a omului. Or, dacă se ține seama că din oțelul existent astăzi pe glob aproximativ un sfert se distruge prin coroziune, pierderile totale de materiale la fiecare tonă trebuie înmulțite cu sfertul producției mondiale de oțel. «Pasivul» pentru omenire este astronomic. Și toate acestea din cauza coroziunii.

Dar de fapt ce este coroziunea? Este ansamblul de fenomene care provoacă degradarea și distrugerea metalelor și a altor materiale sub influența agresivă a mediului înconjurător. Aerul atmosferic,

solul, apa de mare, soluțiile de reacții în industrie — toate sînt mai mult sau mai puțin corosive. Și cum orice obiect, orice aparat, orice instalație, orice construcție se află fie pe sol, fie sub sol, fie în apă sau în aer — chiar neglijînd posibilitatea de a fi expuse unor medii deosebit de agresive ca în industria chimică — vom înțelege de ce coroziunea a fost asemuită cu un dușman fluid care ne înconjură de pretutindeni, pătrunde totul, atacă, atacă... De fapt, nu există domeniu de activitate omenescă în care ea să nu intervină în mod nefast. Și aceasta cu atît mai mult cu cît înfloresce civilizația, cu cît sporește numărul materialelor folosite de ea și cu cît se dezvoltă industria...

Desigur, omul nu rămîne neputincios în fața acestei hidre moderne. Care-i sînt mijloacele de luptă? Ne adresăm pentru început conferențiarului universitar dr. Octavian Radovici, șeful secției Procese de electrod și coroziune de la Centrul de chimie fizică al Academiei și vicepreședinte al recent înființatei Comisii de coroziune a Academiei.

UN PAHAR DE PLASTIC, UN AVION CU REACȚIE, UN BARAJ, UN CRANIU OMENESC ȘI O PROBLEMĂ COMUNĂ

— Fenomenele de coroziune sînt extrem de complexe — ne spune dr. Radovici —

și literatura mondială de specialitate aduce mereu noi și noi date în această privință. «Contraatacul» oamenilor de știință se dă tocmai în funcție de modul variat de manifestare a acestor fenomene. Identificarea coroziune=rugină, pe care o fac unii profani, este tot atît de naivă ca și afirmația, de pildă, că «putem obține căldură doar de la un foc cu vreascuri». Priviți cu atenție acest pahar de plastic — continuă interlocutorul nostru.

(Pe masă, lângă ceașca cu cafea, se află un simplu pahar cu apă care nu atrage cu nimic atenția. Și, totuși, dacă te uiți bine, pe el se zăresc cîteva creștături. Simple zgîrieturi?)

— Nu, nu sînt simple zgîrieturi, și nici — în cazul de față — obișnuita îmbătrînire a materialului. În realitate este vorba de o anumită formă de coroziune. După cum vedeți, contrar unei păreri larg răspîndite, și materialele plastice se corodează. Dar să mergem mai departe.

În discuție apar mereu alte aspecte, unele din ele neașteptate.

Un avion cu reacție explodează în aer. Ce legătură poate fi între paharul de plastic și avion? Una singură: ambele sînt distruse de aceeași formă insidioasă de coroziune, care pătrunde adînc în metal, provoacă fisuri greu de observat și... Desigur aceasta este o cauză puțin frecventă a accidentelor de avion, totuși există.

Sau iați un alt exemplu, citat de literatura mondială de specialitate. O rafinărie sare în aer. Motivul? O coroziune nedetectată la timp.

Acestea sînt, bineînțeles, cazuri extreme. Dar între aceste extreme, ce multitudine de probleme confruntă zi de zi atît pe teoretician cît și pe inginerul practician! Se constată că o conductă îngropată în sol s-a distrus după un an sau doi, și nu după cei 20-30 de ani normali. O construcție de beton armat cedează. Coroziunea!...

Se ivesc probleme dificile și în industria minieră, din cauza agresivității subsolului. Se va reveni oare la lemn, ca material de construcție în mine?...

În industria atomică avem circuite închise, de pildă, acela al apei din unele reactoare. Acolo nu se pot efectua cu ușurință lucrări de reparații, de întreținere. De aici, necesitatea unor aliaje speciale foarte rezistente la coroziune...

Centralele termice, care funcționează constant cu abur la temperatură foarte ridicată, pun și ele dificile probleme de coroziune...

Să ne transportăm acum într-o sală de operație. Chirurgical înlocuiește o porțiune din calota craniană a unui pacient grav accidentat. Trebuie ales un material cu totul special: doar nu poți schimba transplantul o dată la doi ani, cum s-ar proceda în industrie cu un material corodabil. Da, corodabil, căci și medicul are de luptat împotriva coroziunii datorate organismului. Soluția: un aliaj cu tantal — în esență, deci, tot o problemă inginerescă...

DE LA MISTERUL «COLOANEI DE FIER» DIN DELHI LA PELICULELE SUBȚIRI

— La Centrul de chimie fizică al Academiei — arată dr. Radovici — noi am realizat pelicule invizibile care îmbracă și protejează perfect materialul supus coroziunii. Este vorba în fond de niște oxizi care se formează pe metal. Ei au o istorie interesantă. S-a observat mai de mult că unele metale, în mod inexplicabil, nu ruginesc. Este de pildă cazul faimoasei «coloane de fier» de lângă Delhi, care în curtea moscheii Quwwat, înfruntă senină, de milenii, asaltul coroziunii. La o cercetare mai atentă cu mijloace moderne de investigație s-a descoperit la suprafața un strat subțire de oxid format în mod spontan! Este desigur numai un exemplu. Studii acestor pelicule subțiri a deschis drumul către elaborarea unei metode foarte prețioase de luptă împotriva coroziunii. În centrul nostru s-au efectuat de asemenea

cercetări privind elaborarea de oțeluri inoxidabile, de aliaje de titan și de aluminiiu etc. O problemă care ne preocupă în mod deosebit este aceea a superaliajelor, ale căror «supercalități» sînt în mare măsură legate de rezistența sporită la coroziune. O ultimă remarcă — observă în concluzie dr. Radovici. După părerea mea strict personală, gradul de civilizație tehnică a unei țări este direct proporțional cu preocupările sale în domeniul coroziunii. Simplificînd întrucîtva lucrurile, aș spune că atunci cînd România nu avea industrie, nu avea nici coroziune sau, mai precis, problemele pe care aceasta le pune era incomparabil mai simple. În prezent avem fabrici ultramoderne, procese tehnologice complexe și o dată cu ele și noianul de probleme de coroziune «afereante». Și tocmai din această cauză nu ne plîngem...

ȘI ÎN COROZIUNE EXISTĂ PROFILAXIE ȘI TERAPEUTICĂ

Mergînd mai departe pe filiera «luptei anticorrosive», ne adresăm inginerului Ștefan Pîrvulescu, șeful Laboratorului central de cercetări pentru coroziune al Ministerului Industriei Chimice, care, prin specificul său, este strîns legat de activitatea practică, inginerescă.

Discuția cu inginerul Pîrvulescu începe printr-o neașteptată incursiune medicală.

— Ca și în medicină — ne spune inginerul Pîrvulescu — și în munca noastră există metode de profilaxie și metode terapeutice. Și tot ca în medicină, cele dintîi sînt, cel puțin în principiu, de preferat. Mă refer la alegerea acelor procese tehnologice care prin ele însele evită agenții agresivi sau îi fac pe aceștia din urmă să intre în contact cu un minimum de aparataj. Dar «profilaxia», oricît de eficientă și îmbietoare ar fi ea, nu poate fi totdeauna aplicată — uneori, de pildă, din considerente economice: noul procedeu costă prea scump. De aceea și inginerii de coroziune se vîd siliți să se ocupe de «terapeutică».

În continuare, inginerul Pîrvulescu ne furnizează o serie de date interesante privind unele realizări românești.

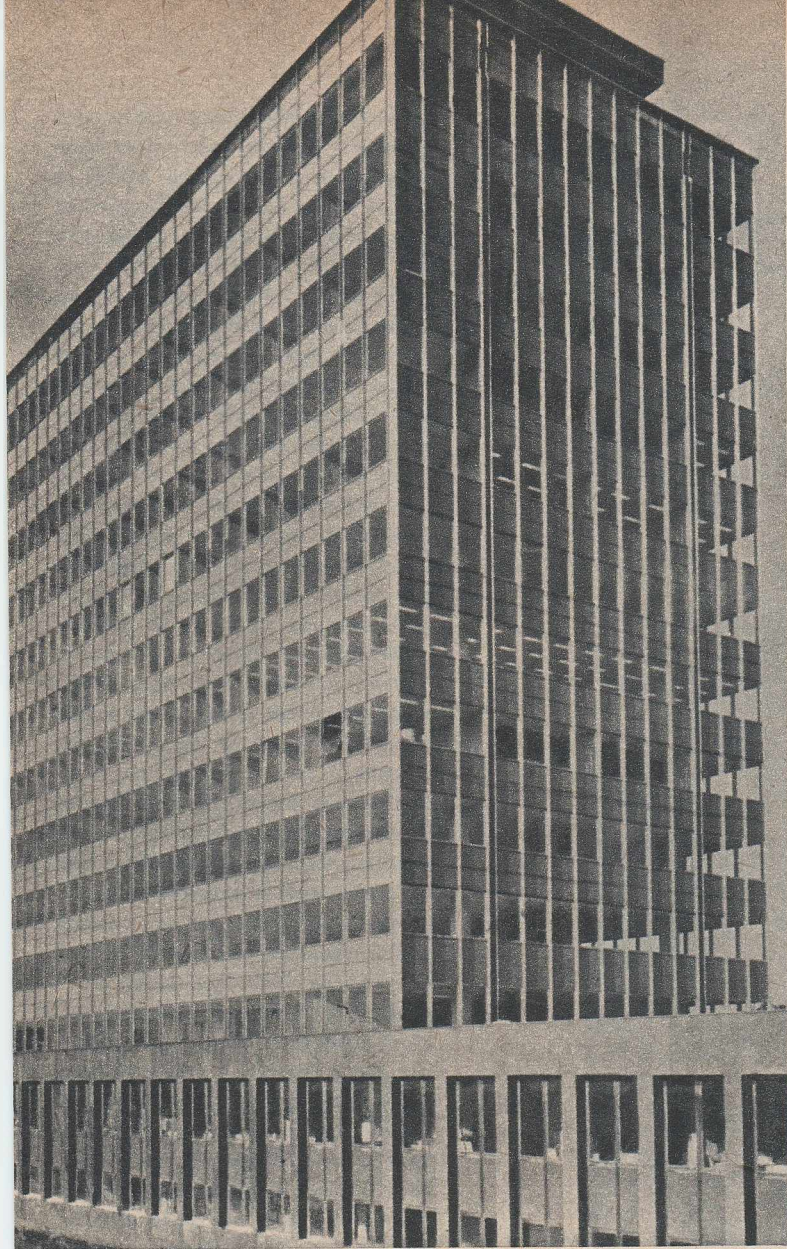
La noi în țară s-au elaborat aliaje anticorrosive, gresii artificiale, electrogafit, betoane tratate, care au trecut cu succes examenul practicii. Totodată, creșterea furtunoasă în România socialistă a producției de materiale de sinteză (rășini, materiale plastice) a făcut ca atenția să se îndrepte spre utilizarea pe scară largă a acestor materiale pentru protecția anticorrosivă.

Intrarea în funcțiune a fabricilor de sinteză și de prelucrare a policlorurii de vinil, creînd baza de materii prime necesară, a adus după sine și confecționarea de aparataj chimic din prefabricate (plăci și țevi) care rezistă în foarte multe medii agresive. S-au produs în România coloane de reacție din policlorură de vinil de diametre de ordinul a trei metri și de înălțimi pînă la 10 metri. Aceste dimensiuni fiind neobișnuite în tehnica mondială, la proiectare și executare au fost necesare metode noi de calcul și de confecție. Folosirea utilajelor din policlorură de vinil și a conductelor lor de legătură a redus importul de oțeluri speciale.

PĂMÎNTUL — O IMENSĂ BATERIE

Cine n-a văzut o baterie de buzunar? Închipuiți-vă acum nu una, ci milioane, miliarde de baterii îngropate în pămînt. Sau, dacă vreți, o unică și gigantică baterie care se întinde pe o distanță de sute și sute de kilometri în adîncul pămîntului. Veți avea astfel o imagine simplificată, distorsionată, și totuși în esență justă, a fenomenelor de coroziune la care este supusă deasupra rețea de conducte de petrol din România. Despre ce este vorba?

Unele soluri românești avînd un ca-

Fațade întregi din oțel inoxidabil. Iată unul din «răspunsurile» pe care constructorii îl dau coroziunii.

Lupta împotriva coroziunii este de importanță vitală pentru industria chimică, unde se întâlnesc frecvent medii agresive. În fotografie: protejarea cu folii de cauciuc a unui vas cu grătar pentru industria chimică, la întreprinderea «Anticorrosiv» din Capitală.

acter agresiv, au apărut coroziuni pronunțate în rețeaua de transport al produselor petroliere și de gaze. S-au observat cazuri când o conductă introdusă în pământ devenea din acest motiv inutilizabilă doar după doi ani de funcționare. Fenomenul se datora unui curent de pilă electrică ce lua naștere între metal și pământ. S-a aplicat atunci la noi așa-numita protecție catodică.

Aceasta constă în crearea în sol, prin stații de «pompare», a unui curent egal și de sens contrar care, anulând primul curent, anulează și efectul său: coroziunea. Cu alte cuvinte, pentru a se înlătura efectele imensei baterii care a luat naștere spontan în sol, s-a introdus o contrabaterie la fel de imensă, care a redus la neputință pe cea dintâi.

— O vastă acțiune coordonată de stat pentru proiectarea și executarea în țară de instalații de protecție catodică — conchide inginerul Pirvulescu — a făcut ca la ora actuală cea mai mare parte din rețeaua noastră de conducte petroliere să fie asigurată împotriva accidentelor, intreruperilor de funcționare și a tuturor efectelor economice negative datorate coroziunii. Având în vedere importanța economică a petrolului pentru România, asigurarea unei funcționări neîntrerupte a rețelei de conducte subterane constituie un factor important în exploatarea rațională a acestei bogății.

UN ȘVAIȚER SUI-GENERIS

Dar mai există un aspect al luptei împotriva coroziunii, care rezervă multe surprize.

Se cunosc cazuri în practica mondială când instalații complicate au ieșit din funcțiune după numai 2-3 luni de

căutat și s-au produs substanțe care să inhibe această acțiune. În România, cu ajutorul inhibitorilor, s-au protejat sonde și unele instalații de răcire din industria petrochimică. Cercetările continuă intens și trebuie spus că în marea operă a luptei împotriva coroziunii, inhibitorii înscriu unul din capitolele cele mai fascinante și mai promițătoare în rezultate.

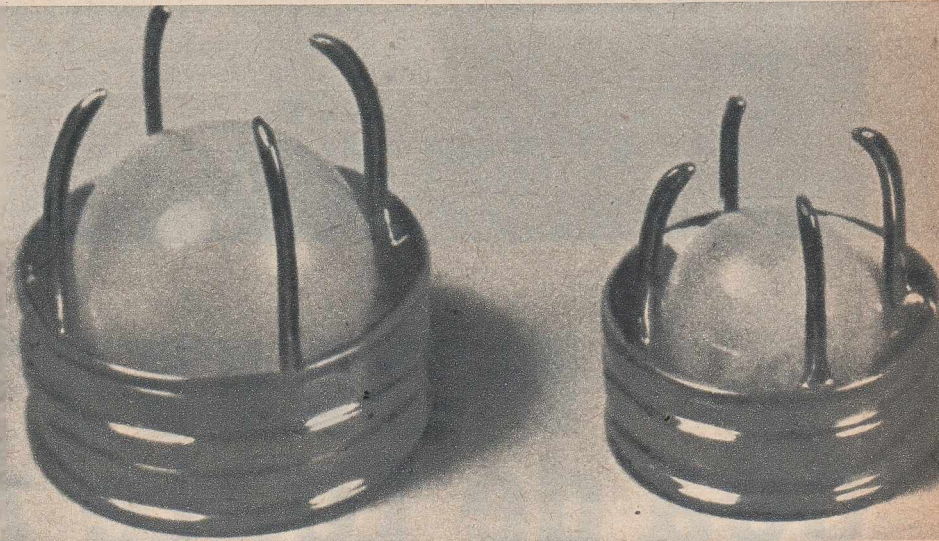
ÎN DOZE HOMEOPATICE

În cadrul catedrei de tehnologie chimică organică a Institutului politehnic «Gheorghe Gheorghiu-Dej» din București s-a înființat acum patru ani un laborator pentru sinteza și studiul utilizării inhibitorilor de coroziune. Sub îndrumarea șefului catedrei, conferențiar ing. Iosif Drimuș, s-au sintetizat până acum peste 40 de asemenea inhibitori, acoperindu-se aproape integral sortimentele de inhibitori organici de coroziune necesari României. Ca materii prime principale pentru sinteza lor, sersesc acizii grași sintetici produși de fabrica SIN din București.

Doriți să-i vedeți pe inhibitori la lucru? Iată un singur exemplu. Cercetătorii din cadrul politehnicii bucureștene au realizat sinteza unui inhibitor care, adăugat în 20 de părți la un milion în instalațiile de distilare a țițeiului, opresc în proporție de 95 la sută, coroziunea provocată de acidul clorhidric rezultat din hidroliza clorurii de magneziu. 20 de părți la un milion! Inhibitorii își drămuiesc cu grijă forțele...

★

Iată-ne la capătul scurtei noastre incursiuni în domeniul coroziunii. Corozi-

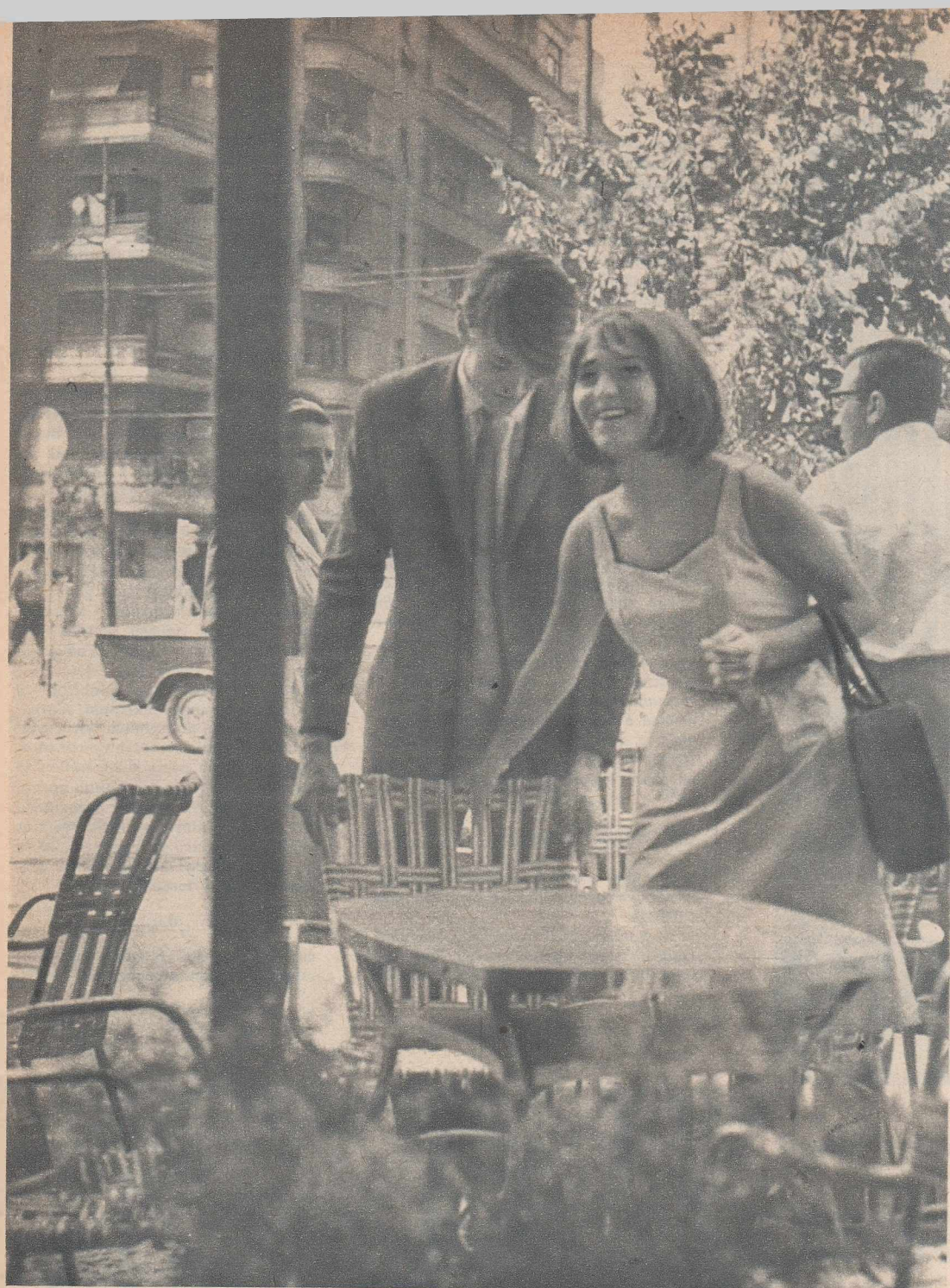

Valvulele artificiale de tip Starr-Edwards înlocuiesc cu succes valvule «defect» ale inimii umane. Pentru aceasta a fost însă necesară elaborarea unui oțel special care să reziste unuia din cele mai insidioase tipuri de coroziune: aceea datorată organismului omenesc.

funcționare, ca urmare a apariției unor găuri misterioase care transformau materialele cele mai rezistente într-un șvaițer sui-generis. Fenomenul în sine a fost observat de zeci de ani, însă cauzele adevărate s-au identificat abia în ultimii 10-15 ani, «vinovații» dovedindu-se a fi bacterii anaerobe de tip desulfovibriodesulfuricans.

Cercetările au pornit de la faptul că în sonde petroliere, cu țițeiuri lipsite de sulf, au apărut fenomene de coroziune de sulf. Misterul părea insolubil. Căutându-se cauza, biologia au descoperit, după îndelungate cercetări, că sulful provenea din sulfații din ape, transformați în sulf ionic de către bacterii. Bineînțeles, după stabilirea cauzei, s-au

unea este, dacă vrei, un blestem al civilizației, de care nu vom putea scăpa nicicând. Coroziunea nu va putea fi niciodată «desființată», întrucât ea întru-chipează o ineluctabilă lege a firii, legea mișcării și transformării continue a tot ceea ce există. Dar excesele ei pot fi zăgăzuite și distrugerile provocate de ea pot fi păstrate în limite acceptabile. Chiar și acest rezultat, modest în aparență, înseamnă extrem de mult. Încercați să vă imaginați cum ar arăta o fabrică, un oraș, civilizația modernă, fără lupta împotriva coroziunii — acest flăminzilă al industriei timpului nostru...

POLITETEA cea de toate zilele

- De la «decorum» la comportările frumoase.
- Bunul simț, fundament al politetii
- Purtarea aleasă și «codurile manierelor elegante».
- Cu piine și sare.
- Sărutăm ori nu mâna?
- Politețea pe meridianele globului.
- Știți să fiți politicios?

Nu cred că manierele frumoase sau, mă rog, bună-cuviința ori poate politețea — numiți-le cum doriți — ar avea nevoie de aliați cu nume răsunătoare care să le susțină dreptul la viața civică. Actul ar fi gratuit și, poate, chiar nepolitic. Dacă îi aducem însă, aici de față, pe Swift ori pe La Bruyère, sau chiar pe Cicero, e nu pentru a dovedi justetea cauzei, ci venerabila ei vîrstă: nevoia omului de a se comporta îndatoritor cu semenii are exact etatea societății (altfel, existența socială ar fi fost probabil greu de închipuit!). Antichitatea simțise nevoia să legisfeze bunele comportări, latinii denuneau «decorum» conduita frumoasă și afirmau prin Cicero, că în ea

«se cuprinde buna-cuviință, cumpătarea și modestia — podoaba vieții» și că «este conformarea cu demnitatea omului în ceea ce natura lui diferă de a celorlalte viețuitoare». Preocupat, cu o gravitate ușor moralist-profesorală de aceste probleme (după cum se vede în al său «Tratat asupra bunelor maniere și a bune educații»), Swift — acest spirit liber și fantast — susține că: «bunul simț este principalul fundament al bunelor maniere, dar cum bunul simț este un dar pe care puțini oameni l-au primit (mizantrop, domnul Ionathan Swift!), toate națiunile civilizate ale lumii s-au înțeles să stabilească anumite reguli de conduită, cele mai potrivite cu obiceiurile lor sau cu ideile generale, ca un soi de bun-simț artificial, pentru a înlocui lipsa de rațiune».

Dar de ajuns cu citatele: orice condei, atunci cînd începe să scrie despre bunele comportări, capătă pe loc veleități pedagogice și cade în păcatul grav al didacticismului pedant. Să ne întoarcem la politețe sau, mai bine zis, la manierele elegante: căci dacă politețea este un cîștig social recunoscut și necontestat (teoretic, pentru că, din păcate, practic...), asupra acestor «maniere» mai plutește încă un ușor abur de neîncredere, de ridicol, de desuetudine. Termenul pare demodat, evocă unora gesturi largi și panașe infoiate, tonuri patetice, serenade trubadurești — sau cel puțin acordurile languroase ale «Zarazei», și orice încercare de a încadra aceste comportări într-o disciplină, într-un cod, stîrnește un zîmbet de superioritate ce le condamnă definitiv. Mai ales din partea tinerei generații. În numele unor porniri așa-zis naturale, firești, dezinvolve, este pus la zidul nepăsării cel mai modest sistem ce ar încerca să polizeze relațiile dintre oameni, relațiile cele mai obișnuite, cele mai frecvente — și în mod inevitabil generatoare de neplăceri — de la călătoria în comun în troleibuz, la ieșirea din sala de cinematograf și la bună-ziua dată vecinului de apartament. Firește, e necesar să adăugăm aici niște pronume și adverbe nehotărîte: *unii, uneori*. Absolutizarea ar fi un neadevăr...

Există, dacă vrei, și o justificare: «codurile de maniere elegante» apărute la noi în urmă cu decenii erau, cele mai multe, de un ridicol copios, niște construcții artificioase ce recomandau comportări artificioase unor ființe umane lipsite parcă de cuget propriu, dictînd scrisori tip de iubire, de despărțire și de împăcare (acestea din urmă scrise cu cerneală roșie, pentru a părea scrijelite cu... sînge), confecționînd conversații de gata pentru orice fel de împrejurare. Dar a respinge, din cauza acestor excrescențe grotești, ceea ce oamenii au numit dintotdeauna comportări frumoase, ar egala cu acel gest nechibzuit care aruncă din copăie, o dată cu apa, și pruncul. Manierele cuviincioase, elegante, sînt deprinderi și, ca orice deprindere, ele trebuie deprinse. Politețea este actul cel mai clasic de auto-disciplinare și poate cel mai social cu putință.

Ni se pare de aceea, nu numai justificată, ci și lăudabilă preocuparea editorilor noastre de a scoate niște îndru-

mare de conduită (precum vedeți, suferim și noi de prejudecata care cere ocolirea termenului «Cod de maniere elegante») adresate cu precădere tineretului. Și gestul cel mai substanțial îl face Editura tineretului, publicând, probabil pînă către finele anului, o carte destul de voluminoasă semnată de Dan Bihoreanu. Se încearcă aici nu numai reabilitarea tipului de manual ce dă sfaturi de comportament, ci și o serioasă incursiune în istoricul manierelor, o expunere și o fundamentare a comportărilor civilizate, moderne, și totodată — dat fiind verva satirică a autorului — o acerbă polemică cu nepoliticoșii zilelor noastre. Din substanța acestui volum (cu titlul încă neprecizat), am extras materialul necesar întocmirii rîndurilor de față. Ele vor să trezească interesul pentru viitoarea apariție, dar să și pledeze, alături de ea, și cu un ceas mai devreme, pentru respectul și buna-cuviință ce și-o datorează oamenii unii altora.

BONJOUR, GUTTENTAG BONGIORNO, HOW DO YOU DO? SIMPLU CA... BUNĂ-ZIUA ȘI TOTUȘI...

Ați fi putut crede că salutul cel mai la îndemîna noastră, acel «simplu ca bună-zia» care nu e altul decît «bună-zia», a cunoscut — de secole de cînd oamenii își dau binețe în semn de omagiu și de respect — aproximativ 100 de variante? Dacă ar fi să luăm aceste multiple versiuni drept semne ale metamorfozei politeții și spiritului uman, ar trebui să conchidem, cu un suspin, că strămoșii noștri au fost mult mai delicați, mai bine crescuți ca noi... O invocare a spiritelor în favoarea zilei bune dorite celui întîlnit în cale, fie că făcea sau nu parte din tribul propriu, un salut matinal adresat de un egiptean contemporanului său antic, un bună-zia formulat între curtenii lui Ludovic al XIV-lea, cereau nu numai lungi minute de politicoasă răbdare reciprocă, ci veritabile daruri oratorice, coregrafice, și totodată pasiunea gesturilor gratuite. Ajunsă — în unele momente de istorie, cum ar fi și cel al

domniei Regelui Soare — la formule cu atît mai goale cu cît mai acerbate, curtenia devenise un joc grațios și desăvîrșit de curte, care exprima totul, de la educația aleasă la spirit, în afară de un singur lucru: respectul datorat pe bază de reciprocitate. Pentru că cei mai galanți dintre bărbații istoriei, ca și cele mai distinse doamne ale saloanelor, uitau, în mod cu totul de neînțeles, unele obligații elementare cum ar fi spălatul zilnic de dimineață. Și în timp ce perucile acopereau un gît ocolit cu grijă de săpun, vorbele și purtările alese ascundeau cea mai totală lipsă de stimă și prețuire reciprocă.

Slavă domnului, istoria a închis între paginile ei și aceste arabescuri ale unei politeți baroce, după cum a înghesuit în lăzi malacovurile și perucile neigienice: ea, istoria, a impus asanarea deprinderilor formale și a cerut ca, în numele bunelor relații dintre oameni, să se pronunțe în primul rînd bunul simț. Evoluția aceasta a avut firește, cea mai precisă determinare socială, burghezia respingînd la început manierismul aristocratic, preluîndu-l apoi într-un mod velear dar caricatural — de atîtea ori satirizat de penițe geniale — pentru ca epoca noastră să vină a-și pretinde drepturile definitive la respectarea aceluia contract ce stabilește nevoia oamenilor de a se menaja reciproc.

Să lăsăm însă micile incursiuni istorice în favoarea celor geografice: dacă secolul nostru a detronat afectarea politeții și a cerut în orice relație umană acoperirea ei prin valuta sincerității; dacă el a reintegrat în drepturi firescul, dar a pretins naturalității să nu devină agresivă; dacă a găsit politeții de pretutindeni un numitor comun, iar acesta s-ar putea numi «dorința umană a fiecăruia de a se înțelege și a respecta omul de lîngă el»; dacă toate acestea au stabilit coordonatele generale ale politeții, ea și-a permis să-și schimbe nuanțele, accentele, micile tabieturi și tradiții, în funcție de meridianul pe care acționează. S-a creat astfel un fel de atlas geografic al bune-cuviințe, care nu este de loc lipsit de interes pentru

acela — mai ales pentru acela — care vrea să-și apropie cît mai temeinic regulile de politețe ale pămîntului său.

UN ATLAS GEOGRAFIC AL POLITEȚII

Românul își primește, din hăul vremurilor, oaspetele cu pine și sare: e o tradiție de o adîncă omenie și generozitate, căci omul își împarte astfel bucată cu tine, noul venit, și-ți pune în față o imagine esențializată a înseși roadelor pămîntului și a eforturilor omului pentru obținerea lor. Japonezul, cu civilizația sa de o pedanterie milenară, îți va servi ceaiul cu un soi de ceremonial magic ce atinge însăși perfecțiunea artei și are o denumire — «Tiado oboekaki» — ba chiar și o întregă filozofie la bază. Chinezii au întocmit, cu secole în urmă, niște «modele de dialog» a căror limpezime și eleganță de exprimare frapază prin asemănarea cu dialogurile lui Platon.

Despre manierele europene se spune că ar avea un alfabet comun, dar pronunțiile cele mai diferite. Politețea britanică este distantă și sobră, cea italiană — inimoasă și familiară, francezii au o sociabilitate plină de gentilețe, nordicii sînt mai rezervați. Și, totuși, în nord — acel nord în care, după un proverb finlandez, «casa mea este cetatea mea» — vei fi de îndată invitat acasă la noul prieten — pe cînd în Franța sau Italia, prietenii se întîlnesc numai în oraș, vizitele acasă făcîndu-se doar după o deosebit de îndelungată cunoaștere și prietenie. Nu e «politicos» să inviți un proaspăt cunoscut în intimitatea casei tale — spune codul scris și nescris al celebrelor maniere elegante franceze. De aceea toate bistrourile, cafenelele și localurile franceze sînt plîne; de aceea, după orele 8 seara, străzile orașelor nordice sînt pustii, viața retrăgîndu-se în interiorul locuințelor.

Orice englez, de orice vîrstă, va ceda fără ezitare locul unei femei, dar nu o va saluta decît atunci cînd femeia i-a făcut onoarea de a-i remarca prezența și i-a permis în mod clar să fie recunoscută (de aceea așteaptă mai întîi, eventual, sa-

lutul ei). Cerebroul «shake-hand», datul mîinii, a fost lansat de englezi, care însă se abțin să o practice, considerînd-o un gest continental neelegant. Englezoaica nu va întinde niciodată mîna unui bărbat ce i-a fost prezentat, iar acesta, în orice caz, nu-i va săruta mîna.

Politețea germană e o politețe a corectitudinii, legiferată cu o rigurozitate strictă, conștiincioasă: din codul german s-au împrumutat uzanțele «priorității» pe stradă, în locurile publice, în sălile de spectacol (în doi — locul de onoare e la dreapta, în trei — la mijloc etc.). Rușii (și în general popoarele sovietice) sînt extrem de îndată relații calde cu invitații, își spun repede pe numele mic însoțit de cel al tatălui; există o jovialitate și un sentimentalism specific rusesc, care face deplin firești grupurile de tineri ce merg cîntînd pe străzi și toasturile repetate. Nu se sărută mîna femeilor, dar îmbrățișările călduroase sînt frecvente, chiar și între bărbați.

Oricit ar părea de nefiresc pentru temperamentul sudic, spaniolul binecrescut are morgă, afișează o politețe distantă, cere respectarea fidelă a titlurilor protocolare și, mai ales, a acelor prevederi ce tind să-i apere «onoarea». Un vechi parfum medieval mai învăluie curtenia spaniolă...

ȘI CÎTEVA REGULI DE COMPORTARE

Care sînt de fapt regulile politeții, cele pe care le știm dar mai ales cele pe care încă nu le știm? Care sînt convențiile esențiale ale acestui contract social numit «purtare aleasă»? Spațiul de față nu ne îngăduie nici măcar să le enunțăm și, de altfel, volumul lui Dan Bihoreanu se va ocupa atît de pe larg de ele, încît în nici un caz nu-l putem concura. Autorul are totuși grijă să precizeze: «Regulile cele mai distinse și învățate pe dinafară nu rezolvă problema politeții. Politețea adevărată depășește stadiul regulilor, ea ține de cultură și inteligență».

Sanda FAUR
Fotografie de Tr.PROSAN

SĂ SPICUIM TOTUȘI DIN CARTE UNELE RECOMANDĂRI:

● Sublinierea, scoaterea în prim-plan mereu și cu ostentație a propriei persoane este un atentat împotriva persoanelor care ne înconjură, împotriva politeții.

● Aerul de superioritate, lipsa de interes pentru cei din jur, manifestările de vanitate se plasează singure în afara bunelor maniere.

● Politețea adevărată implică totdeauna curtoazia, care poate deveni în unele cazuri cordialitate. Dar «naturalitatea» violentă, familiarismul excesiv sînt surrogate ale cordialității.

● Excesul de susceptibilitate este o impolitețe față de cei care te înconjură, pentru că le pune implicit la îndoială buna-credință.

● Un om politic nu poate fi indiferent la ceea ce se întîmplă în jur. Atunci cînd timiditatea duce la lipsă de atitudine, oricine are dreptul s-o confunde cu lașitatea, cu lipsa de curaj.

● O regulă de bază a politeții, care acționează în toate împrejurările: bărbatul dă totdeauna înțietate femeii. Nimeni și nimic (inclusiv considerentele de ordin ierarhic-administrativ) nu poate acorda scutire de la această lege de fier a politeții.

● Cîteva detalii despre felul cum se fac prezentările: se prezintă bărbații femeilor, cei mai tineri celor mai în vîrstă. Se spune mai întîi numele persoanei care este prezentată, apoi numele persoanei căreia i se prezintă noua cunoștință.

● Salută persoana care este în mașină pe cei care merg pe jos.

● Nu întîndeți niciodată mîna unei femei. Așteptați ca ea să v-o ofere.

● Totdeauna se prezintă o persoană singură unui cuplu soț-soție și nu invers. De asemeni, o pereche soț-soție este prezentată unui grup mai numeros; roștiți numele întreg al ambilor soți.

● Este evident neelegant să vorbești familiar cu un om abia cunoscut sau să-l tutuiești.

● Un bărbat se scoală totdeauna atunci cînd i se prezintă cineva. O femeie, niciodată (exceptînd cazul cînd i se prezintă persoane mult mai în vîrstă).

● România este singura țară în care se sărută mîna fetelor și femeilor tinere. Toate codurile internaționale de politețe subliniază această «originalitate» ca un semn de curtoazie care îi caracterizează pe români. O asemenea apreciere flatantă obligă.

● E nepolitic să te opui intenției de a ține sărută mîna, dînd mîna «băiețește», cu rigiditate, și protestînd eventual și verbal.

● Într-o conversație, ferește-te să intrerupi. Așteaptă, pentru a interveni, în momentul de pauză, sfîrșitul frazei. Învață-te să-ți ascuți atent interlocutorul.

Am enunțat mai sus doar un... decalog și jumătate din regulile purtării alese. Ne oprim aici, deși — sau poate tocmai pentru că — adevărata politețe, adevărata frumusețe a conduitei umane nu poate fi înghesuită în țiparele rigide ale aritmeticii.

— Aceasta nu duce la dizolvarea realului?
 — Realitatea e o catapultă care mă proiectează în sferă care uneori pot să pară abstracte și poate că uneori chiar și sint. Dar realitatea este baza de necontestat a creației. Luați un pictor și claustrați-l într-o cameră cu pereții negri; el va picta chiar realitatea izolării sale.

— Deci pinzele dv. au un istoric concret?
 — Nu toate. «Vise despre Japonia» am lucrat-o fără să fi văzut vreodată această țară. E o reverie, dacă vreți, o pinză născută dintr-o melancolie, o călătorie imaginară în culori, într-o țară imaginară care se numește Japonia. În schimb seria de tablouri cu copaci s-a născut într-o împrejurare banală: frunze aruncate de ploaie pe trotuarul ud. Sau «Pisica de mare», această formă într-un spațiu, care nu este nici apă, nici mare, ci pur și simplu spațiu, nu e decât finalul unei reflexii în fața unui calcan. Banal, nu-i așa? Dar ce univers de culori reprezintă suprafața solzoasă a unui pește...!

«Putem să extragem frumusețea din orice lucru», spunea Bonnard... Oare Pallady în plimbările sale prin Cișmigiu nu strângea frunze moarte, palete ale culorilor toamnei?

Trebuie să privești «Cald de august», ca să înțelegi cu câtă acuitate receptează artistul natura. În pinza aceasta toate curg, casele, copacii, se dizolvă sub jarul soarelui care domină compoziția. Ai senzația că trăiești un cataclism într-o zi de august, că soarele a intrat peste tot, a topit pină și umbrele.

— Unul dintre tablourile dv. se numește «Griuri pentru Labiș». Mă pun în postura unui vizitator de expoziție neavertizat și întreb: «De ce a dat pictorul acest titlu?»

— Tablourile mele nu poartă un titlu neapărat decât pentru mine. Ca să explic tabloul justificându-i denumirea, n-ar fi chiar atât de complicat. Aș spune: pata aceea neagră pe care o vedeți e pecetea cumplită a morții... Dar cine a citit poezia lui Labiș va înțelege. Este ecoul acestei poezii care trăiește în mine. Poate

sărbătoarea culorilor est

— Ce știm despre dumneavoastră Șetran? Puțin sau aproape nimic. Sau ne închipuim că știm. Ascunzindu-mă după un trop, aș zice că sinteți ca o corabie care navighează prin ceața ochilor noștri, perceptibilă și totuși departe, și ar trebui să luăm exemplul bătrînului Turner, să ne legăm de catargul acestei corăbii, ca să pătrundem în furtuna care bîntuie în pinze, ca s-o înțelegem mai bine. Sau, poate, înaintea oricărui periplu prin acest univers plastic pe care ni-l oferiți, să refacem, pe cât este posibil, un drum.

Deci, cum ați descoperit pictura?

— Tot ce n-ai văzut și nu cunoști pentru tine nu există... Eram la Aiud, elev, și am fost trimis la Cluj să văd o expoziție. La pinacotecă erau expuse pinze de Luchian, dar n-aș putea spune care: «Albăstrele» sau «După ploaie», «Tufănele», «Crizanteme în vas albastru», sau «Autoportretul pictorului. Am privit, am fost uluit, ceva s-a răsturnat în mine. Aveam pe vremea aceea paisprezece ani...

— A fost o răspîntie întâlnirea cu Luchian?

— Un punct de plecare. Și-o tentativă: am dat examen la institutul din Cluj. O aventură la paisprezece

ani... Reintors acasă aveam să aflu mai târziu că răspunsul institutului mi-a fost ascuns de familie: eram hărăzit de ai mei, fără să bănuiesc, unei îndeletniciri mai «serioase»... Cu banii strînși pe portretele făcute ocazional prietenilor, fug la Cluj. Și iată prima deziluzie: sint sfătuit — din pricina vârstei — să învăț alfabetul picturii la școala medie de arte plastice...

Luchian este astăzi departe, o amintire biografică. Privind lucrările lui Șetran, cu pasta lor groasă, în culori grave, care cuprind în ele multă meditație, dar și multă reverie, și încercînd să pătrunzi acel univers cerebral care domină pinzele, te întrebă dacă nu cumva totul e un joc metaforic «care nu conține nici o evocare a realității, chiar dacă această realitate a fost sau nu punctul de plecare al artistului». Îi amintesc lui Șetran aceste cuvinte ale lui Michel Seuphor, unul dintre exegeții artei abstracte.

— Eu nu transpun pe pinză blocul pe care-l văd pe fereastră. El există, e o creație finită, așa că lucrarea mea n-ar servi nimănui. Trebuie să repetăm în mod servil realitatea? Să facem copii? Nu cred. Eu transpun senzațiile receptate din natură și ele apar pe pinză așa cum le percep eu și numai eu.

dacă aș fi făcut un portret, ar fi fost o amintire pioasă, dar numai atât...

— Cum lucrați?

— În momentul în care încep o pinză știu exact ce am de făcut. Îmi sint fixate desenul, culorile. Se întâmplă uneori însă ca în timpul elaborării să dispară un detaliu sau o culoare să se schimbe. «Cald de august» era lucrat într-o dominantă galbenă, pentru ca mai pe urmă să transform totul în roșu.

— După numărul tablourilor se pare că nu sinteți prea prolific...

— Lucrez foarte greu și mult, dar lucrările sint puține. Nu sint un spontan. Fiecare pinză e o căutare, o elaborare plină de temporizări.

— Aveți preferință pentru vreo culoare?

— Da... dar le prețuiesc pe toate. Sint însă unele pe care nu le stăpînesc pe pinză... De aici și opțiunea pentru anumite culori...

Frică de culoare... Este în această mărturisire o resemnare? Sau ea ascunde căutări laborioase? Culorile în pinzele lui Șetran sint ca apele înainte de ploaie: oglinzi întunecate; ca nisipurile malurilor

căroră norii le-au furat strălucirea, dar care mai păstrează în ele ascunsă amintirea soarelui stins; sînt culori ale neliniștilor, ale reveriilor, ale meditațiilor, esențe ale întregii sale picturi. Și în acest univers, fără explozii coloristice, în lumea această picturală obscură apare, tîrziu și deodată, violent, ca o izbucnire sonoră, roșul, pentru prima oară în acel «Cald de august». Apoi, în alte pinze, reticent, albastrul... Verdele rămîne de baltă, n-are impetuoșitate, nici vigoare, nici strălucire. Iar galbenul pare să fie, pînă acum, ignorat de pictor, n-are prezență. O paletă săracă, ar spune poate detractorii, dar noi îi vom lua apărarea pictorului invocîndu-l pe Pallady: «Nu, dragul meu, pictura nu este, cum spui tu, culoare. Nu este artist acel care pune culoare pe pînză. Cu alb și negru poți face pictură. Trebuie să știi să le întrebuițezi, nu pentru plăcerea de a picta, dar pentru plăcerea de a avea ceva de spus; să pictezi pe planul picturii care este o lume»...

— Enumerați cinci pictori care vă plac mai mult.

— *Îmi vine foarte greu să aleg dintre ațiția maștri, cînd prețuiesc atît de mulți. Rousseau-Vameșul este unul dintre artiștii pentru care păstrez o dragoste stăruitoare, sau El Greco, sublimul și chinuitul toledan, cu oamenii lui prelungi, care se înalță ca niște arbori, ale cărui tablouri privindu-le o dată am rămas fascinat și mut și n-am scăpat de obsesia lor multă vreme, pînă cînd n-am pictat «El Greco», sumă a copleșitoarelor sentimente care mă stăpîneau după acea întîlnire cu straniul Domenico.*

— Un prefațator al expoziției dv. pariziene a afirmat: Șetran este un artist al sugestiilor filozofice... Împărtășiți această părere?

— *Prin pinze circulă idei, fiecare este într-un fel o mărturisire. De multe ori ele mi-au fost descoperite de alții. Reflexiile pot să pară criptice — doar niște sugestii — și, uneori, așa le vreau, premeditat, esențe, simboluri.*

Pictura lui Șetran se adresează nu numai ochiului — poate mai puțin inimii — dar mai ales și în primul

O sumă a copleșitoarelor sentimente după întîlnirea cu straniul Domenico: «El Greco».

«Răpitoarea»: germene al cataclismelor...

aproape...

rînd inteligenței noastre. E un flux oniric, pe care plutește, spre tărnișurile înțelegerii noastre, «Matca», ciudata mamă a tuturor lucrurilor care vine de undeva din infinit, «Răpitoarea», germene al cataclismelor și ororilor lumii, vibrantele acorduri ale poeziei lui Labiș înghețate în culori triste. Un univers cerebral în care soarele apare ca o salvare, apropiindu-ne de înțelegerea mai clară a intențiilor artistului, ca toată limpezirea să fie doar o iluzie, un scurt popas pentru noi și pasionante eforturi de gîndire.

Dar cine știe dacă lumea din aceste pinze și paleta culorilor ca de șopîrlă adormită în umbră nu reprezintă chiar în clipa aceasta un trecut. Rugîndu-l să-mi arate ultimul tablou la care lucrează, s-a conformat dorinței reticent. La primele valuri ale genezei, pînza, încă fără nume, prevestește o explozie în creația lui Șetran, o coborîre bruscă în orele cotidianului imediat, o sărbătoare a culorilor. Dar anticipările nu sînt lipsite de riscuri. Ar fi oare pentru prima dată cînd însuși artistul ne-ar contrazice cu opera lui?

Cornel BOZBICI

Fotografii de Elena GHERA

film

PE ECRANE: DOUĂ DOCUMENTARE CE NU TREBUIE PIERDUTE

Stuf (scenariul și regia: Titus Mezaș; imaginea W. Goldgraber).

Un simț al monumentalului, al grandiosului, îl însoțește pe regizorul Mezaș ori de câte ori își concepe filmele. Dimensiunile acestui grandios nu sint căutate, cum s-ar putea să pară la prima vedere, în alcătuirile sau în zbatările naturii, ci acolo unde se simte prezența dominantă a omului: pe șantierul unei mari hidrocentrale (4 000 de trepte spre cer, Spre Cer), la gurile Dunării, acolo unde se adună prețioasa materie primă care e stuful. Viziunea cineastului despre frumusețea efortului uman este mijlocită pe peliculă prin metafore sau

corespondență din sofia

victor rebengiu — partenerul nevenei kokanova

Un tren în viteză. Într-un compartiment, o brunetă frumoasă și un pasager obosit care dormitează pe banchetă. Un pardesiu uzat ascunde o uniformă militară britanică. Tinărul încearcă să pară indiferent, dar privirile îi trădează teama. Va fi predat Gestapoului?

Drumul de fier pe care aleargă trenul începe și se termină pe... platoul de filmare din studiourile cinematografice de la Sofia. Ofițerul englez din filmul regizorului bulgar V. Radev, Noaptea cea mai lungă, nu este altul decât actorul bucureștean Victor Rebengiu.

Încercăm să aflăm cum s-a născut ideea colaborării sale la această producție bulgară. Regizorul Radev m-a cunoscut prin intermediul ecranului și, după spusele lui, m-a considerat potrivit pentru a interpreta principalul rol masculin din filmul care tocmai intrase pe șantier — ne relatează Rebengiu. Filmul lui Radev este o pledoarie împotriva războiului, o pledoarie rostită simplu, direct, uman. Oamenii care călătoresc în vagonul de tren cunosc consecințele războiului, însă o întâmplare neprevăzută — apariția unui aviator englez fugit dintr-un lagăr de prizonieri — declanșează probleme de conștiință. Eroismul, acel eroism mărunț, lipsit de spectaculos, care sălășluiește în fiecare om, se dovedește capabil de metamorfoze uluitoare. Regizorul pledează pentru cultivarea eroismului, pentru generozitate umană, pentru solidaritate cu cei ce suferă.

Radev (regizor de prestigiu: autorul remarcabilului film *Hațul de piersici*) pare mai puțin dispus la mărturisiri: *Prefer ca spectatorii să-mi judece filmul...* Cînd pomenim de Rebengiu, își redobîndește volubilitatea: *Este un actor excelent, cu un joc subtil, nuanțat, plin de inteligență, și în plus un om admirabil. Mă bucur sincer că am prilejul să colaborez cu el.* Afirmăției îi subscrie și Nevena Kokanova, vedeta feminină a filmului (și a cinematografului bulgare), pe care spectatorii noștri o cunosc din «Tutunul». Kokanova are la activul ei 11 filme. Pasiunea pentru ecran n-a rupt-o însă de scenă. Spectatorii din Sofia o aplaudă la Teatrul de satiră, într-o remarcabilă creație în «Revizorul» lui Gogol.

Filmul are o distribuție care cuprinde numeroși actori cunoscuți ai scenei și ecranului din țara vecină: artistul poporului Gheorghi Koloianev, Gheorghi Gheorghiev, artistul emerit Ivan Bratanov și alții.

M. RAMURĂ

Orice reproducere fotografică nu spune decît foarte puțin despre frumusețea imaginii din filmul «Stuf».

anteteze enorme, pe măsura ei. Astfel se face că cine cunoaște celelalte filme ale lui Mezaș, și se duce să vadă *Stuf*, știe că nu trebuie să se aștepte la înfățișarea propriu-zisă a unui recoltat. Filmele anterioare ne-au dat dreptul de a ne păstra întregă capacitatea de a ne uimi, de a descoperi mereu altceva. Stuful, mai bine zis Delta văzută ca șantier, oamenii ei, îi cunoaștem de data asta așa cum ni-i sugerează construcția anti-tetică a filmului, polii ei: plecarea la muncă — și punctul terminus al aventurii stufului, unde se ajunge.

Prima parte, plecarea, cea care dă substanță regelui film, a fost gândită de regizor și de bunul său colaborator, excelentul poet al imaginii care este operatorul W. Goldgraber, nu numai cu o desăvîrșită știință a compoziției, dar și cu o artă a sugestiei esențializate la maximum. Oamenii bărboși ce străbat întinderile de gheață, pe pătine, în lumina rece a dimineții, înfioră gîndurile, sădind în ele poezia marilor depărtări, a ținuturilor fantastice, a începutului de lume (muzica tulburătoare din «Carmina burana» a lui Karl Orff sensibilizează și mai mult impresiile).

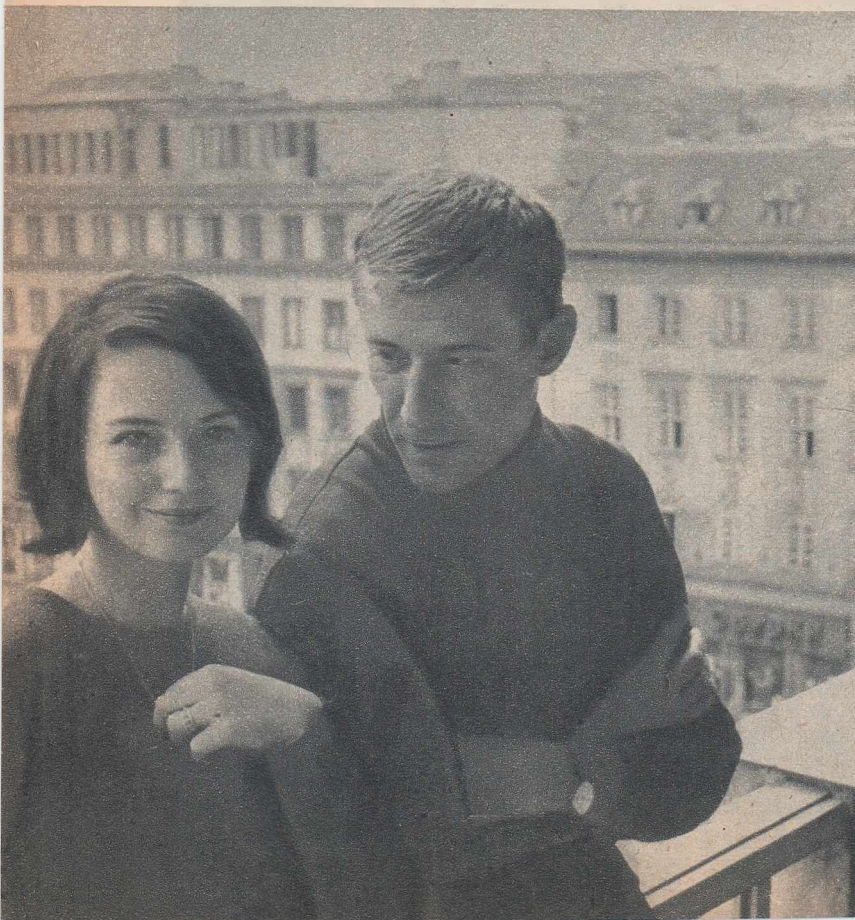
Filmul își consumă forța o dată cu ajungerea la locul de muncă, unde pe bărboși îi așteaptă modernele mașini de recoltat: aici, în chip fișec, trebuie să se aplece sfîrșitul. Continuarea cu imaginile neutre ale fabricii de celuloză apare ca un corp străin, distrugător de armonie. Pentru spectator, filmul s-a sfîrșit cu câteva minute înainte.

Sinfonie în alb (scenariul: Tiberiu Olasz,

Erwin Szekler; regia: E. Szekler, imaginea: Tiberiu Olasz).

Ani de zile am fost nemulțumiți de filmul pitoresc tip «carte poștală», reproșându-i nu atât frumusețea placidă a imaginilor, cît mai ales faptul că nega prin felul lui de a fi ceva din rațiunea de a exista a oricăruia produs cinematografic: sugerarea mișcării. *Sinfonie în alb* are marele merit de a nu se constitui ca un «poem al iernii» sau ca o «invitație la drumeție», cum se obișnuia pînă nu demult să se spună; ni se pare că este pentru prima oară cînd observăm tendința de a face din peisaj «o stare sufletească» (vorbele aparțin unui scriitor francez). În acest sens, pentru autorii filmului, și implicit și pentru noi, albul zăpezii poate să însemne întoarcerea în lumea copilăriei, a visării, dar cînd aparatul surprinde imediat un abur ceșos, închipuirea este solicitată de alte gînduri. Imaginea unui copac golaș în zăpadă, a unui gard strîmbat de vînt, oricît de măiestrit ar fi ele filmate, pot să nu emoționeze, dacă nu spun nimic. Filmul acesta are meritul ca, din câteva priveliști, să ne facă să simțim că pe acolo a trecut iarna, încă o iarnă, cu minunile ei văzute și nevăzute, cu bucuriile, cu tristețile ei văzute și nevăzute. Iar în fața scurgerii timpului, se știe, toți devenim gînditori. Nu e puțin pentru un film de câteva minute (fie el făcut și cu mijloace tehnice speciale, experimentale — cum se spune în generic), ca să trezească filozoful din noi.

Magda MIHĂILESCU

telegrame

1. Actorul american de origine română Edward G. Robinson — care ne-a vizitat nu demult țara — a fost ales de regizorul francez Julien Duvivier (*Dracul* și cele 10 porunci) drept interpret principal al filmului «Implacabilii», cu care cunoscutul cineast își face reintrarea în studiouri. Exterioarele acestei povestiri tragice, cum se anunță a fi filmul, vor fi turnate în Spania.

2. Montgomery Clift (*Procesul de la Nürnberg*) va fi partenerul actriței Elizabeth Taylor în filmul «Reflexe într-un ochi de aur», al regizorului american John Huston (*Noaptea Iguanei*).

3. În studiourile Mosfilm se realizează un film după nuvela

lui Dostoievski «Visul unchiului». Regia aparține lui Konstantin Voinov, iar printre interpreți se află Alla Larionova, Nikolai Ribnikov, Klara Luciko, Ludmila Sagalova, Serghei Martinson.

STEAUA ȘI NOUL EI SOȚ

Vedeta nr. 1 a ecranului francez, Brigitte Bardot s-a măritat la 14 iulie cu Günther Sachs, un bogătaș vest-german cunoscut pentru viața de petreceri și scandaluri pe care o duce. Cununia artistei cu «play-boy»-ul vest-german a avut loc în Statele Unite, în cadrul unei ceremonii secrete și precipitate. Izbutind să scape, printr-o stratagemă, de urmărirea ziarștilor care-i căutau de zor la Los Angeles, cei doi miri s-au ascuns în casa unui avocat din Las Vegas, unde s-a oficiat cununia. Brigitte Bardot are în prezent 31 de ani, iar noul ei soț, 33. Iată-i, în fotografie, câteva zile înainte de căsătorie.

4. Actrița franceză Catherine Deneuve (Umbrelele din Cherbourg) este foarte activă: paralel cu filmările «Domnișoarele din Rochefort» se pregătește să înceapă lucrul într-o producție ce va fi realizată de marele cineast spaniol Luis Buñuel: «Belle de jour», după romanul lui Joseph Kessel (foto 1).

5. Una din figurile emoționante din istoria Americii de Sud, Simon Bolivar, va fi înfrumusețată pe ecran de Richard Burton.

6. Partenera lui Alain Delon în filmul «Străinul» (regizor — Luchino Visconti) va fi actrița italiană Marilù Tolo, care în aceste zile se află în țara noastră, ca interpretă a coproducției româno-franceze «Șapte

bărbați și o femeie». Rolul ei, al modestei dactilografe Marie Cardonna, a fost propus inițial Brigittei Bardot dar aceasta a refuzat.

7. Actorul englez Alec Guinness (Ucigașii de femei) și Bourvil (Un enoriaș ciudat) în rolurile a doi cicliști din... 1903. Ideea distribuirii lor aparține lui Alex Joffé care va realiza filmul «Cea mai lungă cursă».

8. Pentru filmul «Le Grand Meaulnes», despre care am scris într-unul din numerele noastre trecute, G. Albicocco l-a solicitat pe Gilbert Bécaud să compună muzica.

9. Regizorul Wolfgang Haier din R.D.G. își strânge material pentru un documentar închinat «muncii eroice a petrolis-

tilor din regiunea «Mării Caspice și fantasticele lor realizări în domeniul tehnic», după cum ne informează buletinele presei cinematografice.

10. Claudia Cardinale va turna din nou în Statele Unite. De data aceasta, partenerul ei este actorul Tony Curtis (Lanțul, Onora le place jazel), într-o comedie a cărei regie o semnează McKenrick.

11. Întrebat ce roluri clasice ar dori să interpreteze pe ecran, Gérard Barry, cunoscutul interpret al cavalerului Pardaillan, le-a amintit pe acestea: Rodrigue (Cidul) și Ruy-Blas.

12. Cineastul iugoslav Franz Stiglic ecranizează romanul istoric «Canonicul Amandus» al scriitorului sârb Ivan Tavciar.

„pentru noi, femeile“: sfaturi mai mult sau mai puțin utile (I)

Din căutările, succesele și erorile noii emisiuni cu care începe dimineața de duminică se desprind două lucruri: 1) televiziunea începe să înțeleagă importanța funcției sociale a unei asemenea rubrici, dar 2) nu i-a descoperit încă structura optimă. Dezbateră în jurul a ceea ce este și a ceea ce ar trebui să fie emisiunea consacrată femeilor merită un spațiu mai mare decât cel al unei singure cronici. O începem cu speranța că sugestiile formulate aici vor fi analizate de televiziune cu ceva mai multă receptivitate decât a manifestat în ultima vreme.

Complexă și multilaterală, viața unei femei moderne implică soluționarea unor probleme dintre cele mai diverse. De priceperea cu care le abordează depind în mare măsură sănătatea fizică și morală, buna dispoziție și echilibrul întregii familii.

O emisiune care încearcă să ofere răspunsuri la unele dintre aceste chestiuni trebuie să pornească de la înțelegerea problematicii feminine ca un tot, de la cunoașterea ei temeinică, de la o justă ierarhizare a diverselor ei aspecte. Ea trebuie să fie gândită într-o perspectivă largă, sau de o singură persoană extrem de competentă sau de un colectiv alcătuit din specialiști, care să lucreze după o formulă asemănătoare cu cea folosită de revista franceză L'Express («Madame Express» a primit de curând premiul Cronicii feminine pe 1966 pentru «noua formă de gazetărie feminină și munca de echipă»). Este, în orice caz, exclus să se obțină rezultate bune prin simpla însumare a unor rubrici concepute separat. Până acum, televiziunea a descoperit cel puțin două persoane care întru-nesc toate calitățile necesare pentru a face parte din colectivul emisiunii: arhitecta și cosmeticiana. Lipsesc, încă, dieteticianul, pedagogul, specialiștii în materie de educație fizică, modă, coafură și alții. Și, în primul rând, lipsește coordonarea, firul conducător.

O paralelă între două emisiuni, neîndoielnic incomparabile din punct de vedere calitativ, va face mai inteligibile sugestiile pe care intenționăm să le formulăm. Este vorba de emisiunile din 10 și 17 iulie. Cea dintâi a cuprins câteva idei ingenioase privind amplasarea perdelelor (ar fi fost necesară o singură precizare suplimentară: cum se prinde de perete țeava de metal care înlocuiește galeria), o utilă și extrem de agreabilă debitată lecție de automasaj facial, sfaturi binevenite, deși cam tardive, pentru cultivarea plantelor în balcoane (ar fi fost de dorit să se comunice și perioada de înflorire a fiecăreia dintre ele) și prezentarea unor obiecte de camping care se găsesc în comerț. Laolaltă, toate acestea au constituit o emisiune plăcută și instructivă. Singura notă stridentă a constituit-o îmbrăcămintea uneia dintre prezentatoare, direct contraindicată, ținând seama de silueta ei. E un amănunt mai important decât s-ar părea la prima vedere, mai ales într-o emisiune care urmărește, între altele, să educe gustul.

Emisiunea de la 17 iulie a avut un caracter cu totul diferit. Așezate «sfaturi practice» au fost cel puțin curioase. La vizionarea prealabilă a emisiunii n-a observat oare nimeni că așa-zisul coșuleț pentru rufe murdare 1) ocupă mai mult loc decât un coș obișnuit de răchită și are în schimb o capacitate ridicol de mică? 2) e cu totul neigienic, pentru că este descoperit? 3) fiind din pînă ar trebui spălat el însuși ori de câte ori se spală rufe? 4) nu e de fapt un coș de rufe, ci un clasic coșuleț pentru lucru de mină? Într-o casă în care toți membrii familiei, la un loc, ar poseda o singură pereche de încălțăminte, săculețul pentru pantofi prezentat ar putea fi, eventual, util. Și în acest caz, însă, ar fi fost preferabil un recipient în care cei doi pantofi să nu trebuie să fie așezați unul peste celălalt. Dar ideea de a agăța săculețul «eventual pe o ușă din casă», este într-adevăr unică în teoria decorăției de interior. Într-o vreme cînd toate ziarele critică producția artizanală de prost-gust, rața de cîrpă pentru atîrnat în baie este o apariție incredibilă.

În absența cosmeticieni care vorbește atât de frumos și spune lucruri cu adevărat folositoare, am ascultat o disertație lungă și cam incilcită despre pistrii. Principalul ei cusur: nu s-a înțeles ce procedee pot fi utilizate la domiciliu și care necesită, dimpotrivă, intervenția specialiștilor. Iar dacă măcar o singură femeie va crede că își poate aplica singură zăpadă carbonică, emisiunea s-ar putea dovedi de-a dreptul dăunătoare. Despre rubrica de coafură e mai bine să nu vorbim. Să sperăm că greșeala nu se va repeta. Am aflat din nou cum se fac țiparele de bluză, de data aceasta nu din hîrtie, ci dintr-o stambă cu buline. Se pare că avem de-a face cu o fixație extrem de greu de combătut.

Așadar, după o emisiune cu destule calități, a urmat alta pe de-a-ntregul eșuată. Ce se poate face pentru o echilibrare la un nivel superior? Vom încerca să răspundem la această întrebare în cronica de săptămîna viitoare.

Felicia ANTIP

**FOTOREPORTAJ ÎNTR-UNUL
DIN NOILE CARTIERE
ALE CAPITALEI**

Aceasta-i «Calea Victoriei» din Drumul Taberei.

Gospodarii cartierului.

Un colț din paradisul copiilor.

**dumi-
nica
de la
8 la 12...**

Astfel ar trebui să arate toate tutungeriile din Capitală.

Duminica ora 11 — ora aperitivului.

Sîntem în vestul Capitalei — pe platoul Cotrocenilor. Aici s-a născut, recent și într-un ritm allegro-vivace, unul din cele mai tinere cartiere ale Bucureștiului: Drumul Taberei. Ați fost? L-ați văzut? De nu, merită osteneala unei vizite. Veți avea astfel prilejul de a face cunoștință cu un colț interesant al Bucureștiului de azi — un colț la ridicarea căruia arhitecții și constructorii săi țin cont, așa cum de altfel se întîmplă azi și în alte cartiere ale Capitalei, de cerințele urbanistice moderne. Așadar, poftiți. Gazdele vă așteaptă! Pentru a ajunge în Drumul Taberei, puteți folosi una din cele trei linii de troleibuz și o a patra de autobuz. Din minut în minut — ca nicăieri în altă parte a Bucureștiului — aveți la dispoziție un mijloc de transport în comun.

Pîna una alta, facem noi, stimați cititori, un raid cu aparatul fotografic în Drumul Taberei.

Duminică, zi cînd gazdele, cei peste 30 000 de locatari ai cartierului, sînt acasă. Duminică, cînd îi poți întîlni plimbîndu-se pe propria lor Cale a Victoriei, în magazine, la super-magazin, la cofetărie, la restaurant, în jurul blocurilor unde dichisesc vreo grădiniță cu pansele sau pur și simplu la o partidă de table.

Înainte de a vă prezenta ce-i nou și ce va fi în viitor pe dealul Cotrocenilor,

permițeti-ne o scurtă incursiune în trecutul cartierului. Mai ales că de acest trecut locatarii săi sînt deosebit de mîndri. Aci este locul unde în 1821 și-a așezat tabăra Tudor Vladimirescu (aceasta explică și denumirea de Drumul Taberei). Și tot aici, de pe platoul Cotrocenilor, într-o frumoasă dimineață de vară a anului 1910, s-a înălțat Aurel Vlaicu străbătînd — cum scriau ziarele vremii — primul său kilometru de zbor cu un aeroplan proiectat și construit de el.

Și acum, priviți fotografiile din aceste pagini. Construcțiile pe care le vedeți au fost proiectate în așa fel, încît cartierul să se încadreze perfect în concepția arhitectonică a Bucureștiului de mîine. A fost un examen greu, pe care l-au dat și-l dau încă aici arhitecții de la institutul «Proiect București». Primul rezultat: în general întregul ansamblu urbanistic place. Secundo: printre lucrările valoroase în domeniul arhitecturii și sistematizării orașelor, realizate în anul 1965 și premiate recent de către Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, se găsesc și proiectele microraiunilor 3 și 8 din cartierul Drumul Taberei. Într-adevăr, blocurile de locuințe și complexele comerciale sînt prin arhitectura lor mai variate și mai interesante decît în alte părți. Un mare restaurant din Drumul Taberei se bucură

de avantajele unei instalații de aer condiționat; străzile sînt asfaltate; zeci de hectare de zonă verde; un super-magazin alimentar livrează mărfurile pe bandă rulantă; i se adaugă altele, cu autoservire. Țigările și ziarele se vînd în debite cu pereți din sticlă; răcoritoarele așijderea...

Dar frumosul cartier de care vorbim nu este încă gata. Pîna acum nu s-au dat în folosință decît circa 12 000 apartamente (și acestea în doi-trei ani) și nici toate complexele comerciale sau de utilitate publică. Drumul Taberei n-are încă un cinema; va avea în viitor. Tot în viitor aici se vor mai construi: un teren de joc rezervat copiilor, o piscină, un dispensar, un parc de circa 20 ha (chiar în centru), o sală de expoziții, un magazin universal etc.

Toate acestea sînt prevăzute în planul de ansamblu al cartierului, întocmit de către institutul «Proiect București» (șef proiect complex: arh. Dinu Hariton și arh. Gh. Colea). Atunci, cartierul Drumul Taberei va avea probabil 100 000 de locuitori. Cît un mare oraș...

Și acum, după prezentarea de mai sus, să dăm cuvîntul fotografiilor. Îi veți vedea pe locatarii din Drumul Taberei la ei acasă. Duminică între 8 și 12.

F. URSEANU
Fotografii de S. STEINER

carnet
de scriitor

TORTURĂ DIN... DRAGOSTE

de Eugen FRUNZĂ

Înceiam nu demult una din însemnările mele cu promisiunea de a reveni asupra temei ce-mi solicitase atunci condeiul. Era vorba de urmările unui divorț asupra relațiilor dintre copil și părinte. În pofida hotărîrii judecătorești și anulîndu-și de fapt, prin orgoliu, propria responsabilitate, unul din soții divorțați împiedică sistematic orice întîlnire a celui alt, fie și fugară cu copilul său. Mă întrebam atunci în numele cărei iubiri se săvîrșește acest atentat la sensibilitatea copilului, la universul său fragil, în care dragostea și ocrotirea ambilor părinți sînt necesare ca lumina soarelui. Și îmi răspundeam că nu poate fi vorba de iubire, ci de o răfuială prelungită, nedemnă, cu fostul soț, care se abate sumbră asupra vieții și educației copilului.

Și iată că o scrisoare primită recent la redacție de la inginerul agronom M.F. din București îmi relevă un alt caz pe aceeași temă. Referindu-se la însemnarea pomenită mai sus, autorul scrisorii mă informează:

«Cam în aceeași situație, sau poate ceva mai grea, mă găsesc și eu... În 1962 am suferit un accident în urma căruia am rămas cu o infirmitate la picior. În 1963 soția mea a cerut divorțul, deși eram încă bolnav. L-am acceptat, cu condiția să-mi văd copilul de două ori pe săptămîină și să-l iau cu mine în concediul de odihnă, timp de 15 zile. Această condiție a fost concretizată printr-o hotărîre definitivă a Tribunalului Capitalei. Și totuși fosta mea soție mă împiedică de ani de zile să-mi văd copilul, invocînd fel de fel de pretexte. De ani de zile mă războiesc cu ea, pierzînd timp, bani și energie, chemînd-o ba în fața tribunalului, ba la miliție, la procuratură, la sfatul popular etc. Dar atitudinea ei rămîne neschimbată. Mă întreb: oare nu există nici un leac pentru o asemenea sfidare a organelor de stat, sub falsul pretext al dragostei pentru copil?

Au fost cazuri cînd fetița mea, ascăzi în vîrstă de 4 ani și 2 luni, se ruga cu lacrimi în ochi: „vreau să mă plimb cu cătîcul”. Drept răspuns, mama o smulgea brutal din mîna mea și chiar o bătea. Nu sînt în stare să vă exprim în scris durerea pe care o simt în acele momente și efortul pe care îl depun pentru a-mi stăpîni... Vă spun sincer că, pentru a-mi scuti copilul de lacrimi și suferințe, am încetat deocamdată să-i caut întîlnirea. Aștept cu răbdare ca Procuratura Capitalei — căreia m-am adresat — să rezolve favorabil cererea mea.

Desigur că mai sînt încă destule asemenea cazuri (numai eu cunosc trei, aici, în București) și tocmai de aceea este necesară crearea unei opinii publice prin presă, care ar putea veni în sprijinul legatității și al normelor de conduită umană.

Scrisoarea inginerului M.F. este mai lungă. Esențialul însă se desprinde clar din rîndurile citate și nu știu dacă mai e cazul să le adaug comentariul meu. În orice caz, astfel de situații sînt deplorabile și, punînd în cumpănă mai presus de toate răspunderea față de copil și față de evoluția sa, nimeni nu va răsplăti cu elogii o «dragoste» care se războiește grav tocmai asupra obiectului ei. A iubi nu înseamnă a chinui din capriciu și vanitate.

de la com- plotul

cocainei la „școala” alicei dubois

cu ei câte o doză de băutură tare, turnau în paharele partenerilor diferite stupefiante. Era o încercare bine calculată de a-i obișnui să se drogheze și de a le submina în felul acesta forțele fizice și morale, pentru a-i împinge pe panta «indiscrețiilor». Interesant este faptul că poliția franceză mai întâi a descoperit banda de contrabandiști care furniza stupefiantele și numai după aceea, în cursul anchetei, a ieșit la iveală toată amploarea acțiunii denumite Complotul Cocainei.

«CARTEA CU 40 000 DE NUME»

«Cartea», alcătuită în preajma și în timpul primului război mondial, era opera spioanelor germane în diferite ipostaze: prostituate, cîntărețe din diferite baruri, patroane de tripouri, chelnerițe de cafea, în fine, guvernante și cameriste din casele aristocraților și ale mării burghezii. La redactarea ei și-au dat contribuția și chelnerii din restaurantele de lux și din cluburi. Această armată de spioni și în special spioane lucra în Franța, Rusia și Anglia avînd o singură sarcină: să afle și să transmită secretele vieții particulare a oamenilor din «înalta societate», relațiile intime ale lordului X, legăturile ministrului Y cu actrița Z, datoriile de joc ale căpitanului W etc. Și fiecare din aceste istorioare era înscrisă în Cartea Neagră a serviciului secret german, căreia englezii i-au dat numele de «Cartea cu 40 000 de nume». Serviciile secrete ale aliaților știau de existența acestei cărți, dar ignorau, în fiecare caz în parte, destinația pe care intenționa să i-o dea spionajul german.

Cartea Neagră a ieșit din ascunzătoare abia în anul 1918. La capătul puterilor, germanii au încercat să o arunce în bătălie pentru a obține prin șantaj condițiile unei păci rapide, ușoare și favorabile Germaniei. Nucleul de spionaj german din Elveția a luat legătură direct sau indirect cu cite un personaj influent aliat sau chiar neutru, ale cărui secrete privind viața sa particulară fuseseră înscrise în Cartea Neagră, cerîndu-i: «Utilizați-vă influența pentru ca propunerile de pace ale Germaniei să fie acceptate. Dacă nu, noi vom publica anumite lucruri. Iată o mică mostră din ceea ce se află înscris în Cartea Neagră și care vă privește». Această încercare de șantaj politic de mari proporții a eșuat. Mai ales pentru că timpul de care dispuneau șantajisții era prea scurt... Germania învinsă a fost nevoită să depună armele.

APARE MARTHE RICHER

A existat oare și o alta categorie de spioane, care au lucrat numai din patriotism? Autorii germani pretind că «Fräulein Doktor» (despre care am vorbit într-un număr trecut din «Flacăra») ar fi aparținut acestei categorii, dar propriile declarații ale spioanei contrazic această afirmație. «Toată viața am iubit intriga și puterea — a spus ea într-un acces de sinceritate unuia dintre elevii săi. Acum le am pe amîndouă... Numai în serviciul secret poți să-ți îndeplinești dorința de a duce o viață aventuroasă. Cu condiția însă ca să nu ai prea multe scrupule...»

În articolul în care am relatat povestea lui Mata-Hari, pomeneam de o «concurrentă» a acesteia în cadrul acțiunilor din Spania, Marthe Richard. Nu se știe exact de unde provine numele de Richard, cu care ea a intrat în istoria spionajului. Marthe Betenfeld — aceasta era numele ei de fată — se mărită la 18 ani cu industriașul Louis Richer, devenind astfel Marthe Richer. În 1916 sotul ei cade în luptele de la Verdun, iar în luna iunie a aceluiași an Marthe se prezintă la Biroul Doi, declarînd că vrea să facă spionaj. I s-a dat atunci următoarea misiune: să plece în Spania, să-l atragă pe atașatul militar german

Spioană! Acest cuvînt, trecînd din realitatea istorică în romanele-foileton și în filmele de aventuri, evocă poate o ființă romantică, frumoasă, seducătoare și, mai ales, misterioasă, care uneori mai poartă și o mască de mătase neagră, bineînțeles discret parfumată. Și totuși...

«Majoritatea spioanelor au fost femei de moravuri ușoare care au lucrat pentru bani!», declară unii autori. În susținerea acestei teze se citează de pildă cazul aviatorilor americani sosiți în Franța în 1917. În jurul centrului de aviație de la Tours mișunau femei «ușoare» — unele franțuzoaice, majoritatea însă străine — recrutate de spionajul german în Elveția sau în Olanda. Ele umpleau barurile în care tinerii aviatori își petreceau orele de odihnă și, consumînd

Porumbii călători au fost folosiți de grupul Alicei Dubois pentru transmiterea mesajelor cifrate în perioadele cînd trecerea frontierei spre Olanda era prea riscantă. În fotografia: o valiză pentru transportul porumbeilor (stînga jos) și un automobil special al spionajului francez utilizat pentru transportul și lansarea porumbeilor călători (sus).

Hans von Krohne și să aștepte intențiile germane în legătură cu un eventual atac hispano-german asupra Marocului. Marthe Richard a reușit, a ajuns pînă la actele și codurile secrete ale lui von Krohne și s-a întors în 1917 din Spania nu numai cu informații foarte importante, dar și cu o sumă de bani pe care a donat-o Biroului Doi. Iată deci un cu totul alt tip de femeie spioană decît cel îndeobște acreditat. Și asemenea cazuri s-au mai întîlnit.

CAZUL EDITH CAVELL

Sîntem în toamna anului 1914, în Belgia ocupată de germani. În țară se ascund mulți militari francezi și englezi care au rămas în spatele frontului german după năvala armatelor de invazie ale kaiserului. În Belgia se dezvoltă o mișcare de rezistență antigermană care, în prima perioadă, intenționa să sprijine scurgerea către armatele aliate a soldaților francezi și britanici, precum și a tinerilor doritori să se înroleze în armata belgiană.

La început grupurile de soldați se îndreptau spre portul Ostende, avînd la dispoziție bani, alimente și hirtii de identitate belgiene. După căderea fortăreței de la Anvers, cînd Belgia a fost complet părăsită de forțele Antantei, Ostende nu mai era un loc potrivit

Locotenentul Crozier, șeful serviciului secret francez din Olanda, care a încercat organizarea evadării lui Miss Cavell.

pentru o asemenea operațiune. Singura cale trecea prin Olanda neutră. Majoritatea tinerilor belgieni, militari sau civili, erau adăpostiți în sudul țării, în jurul orașului Mons. Dar cum și unde să fie ascunși în drumul lor spre nord, spre granița olandeză? Și aici începe rolul Edithei Cavell — o mică englezoaică încăruntită, supraviețuitoare la un spital din Bruxelles, oraș care se afla cam la jumătatea drumului spre frontiera Olandei.

«Organizația Cavell», în jurul căreia germanii au făcut atîta tapaj, nu a fost de fapt o organizație. Nu a existat nici o activitate coordonată și nici un conducător care să aibă grija împărțirii sarcinilor. Toată această muncă de mare răspundere era executată de «amatori» fără nici o însărcinare oficială și, mai ales la început, fără nici un ajutor din afară.

În apropierea frontierei olandeze, inginerul Herman Capiot se ocupa cu strîngerea soldaților și cu recrutarea unor oameni siguri care-i conduceau pe fugari spre Bruxelles. Aici, majoritatea soldaților erau adăpostiți de Miss Cavell. Alături de ea, contesa Jeanne de Belleville a adăpostit mulți soldați englezi aflați în convalescență în castelul ei din Montigny-sur-Roche, în timp ce profesoara Louise Thuliez din Lille aduna soldații ascunși în pădurile din nordul Franței. În patru luni au fost trecuți peste graniță aproximativ 4 000 de oameni! Și aceasta în regiuni de frontieră strașnic păzite, unde mișunau agenții contraspionajului german!

Philippe Baucq, arhitect din Bruxelles, unul din cei mai activi colaboratori ai lui Miss Cavell, participa la editarea ziarului clandestin «La Libre Belgique». Detectat și urmărit, Baucq a fost arestat în noaptea de 11 august 1915. Această arestare a dus contraspionajul german la o altă descoperire: «organizația Cavell». În locuința lui Baucq se afla Louise Thuliez, care sosise din Mons cu cîteva ore mai devreme decît trebuia. Nemților nu le-a fost greu să constate că actele ei de identitate erau false. Și astfel prima și cea mai slabă verigă a lanțului s-a rupt. Au fost arestate, pe rînd, 35 persoane. În cursul procesului opt acuzați au fost achitați, douăzeci și doi condamnați la muncă silnică de la 3 la 10 ani. Louise Thuliez, Louis Severin, farmacist din Bruxelles, contesa de Belleville, Baucq și Edith Cavell au fost condamnați la moarte. Ulterior, pedeapsa cu moartea a fost comutată în închisoare pe viață pentru primii trei.

DEDESUBTURILE UNEI EXECUȚII

Și totuși, procesul nu a putut să dovedească participarea lui Miss Cavell la vreo acțiune de spionaj. De altfel, capul de acuzare împotriva celor 35 oameni implicați în proces a fost articolul 58 al codului militar german: «Trimiteră de trupe la inamic».

Arestarea «grupului Cavell» a stîrnit o campanie de propagandă furibundă în presa celor două tabere beligerante. Germanii vorbeau de «victorie completă asupra spionajului inamic», în timp ce presa Antantei afirma că nu a fost vorba de spioni, ci de un grup de patrioți.

Serviciul de spionaj francez din Olanda, condus de Joseph Crozier, care a reușit să salveze din închisorile germane din Belgia cîțiva oameni ai săi arestați de germani, a încercat să pregătească și evadarea Edithei Cavell din închisoarea Saint-Gilles din Bruxelles. În acest scop Crozier a luat contact cu serviciul secret britanic, arătînd că suma de o mie de lire sterline i-ar ajunge pentru pregătirea evadării. Intelligence Service a găsit însă suma exagerată, iar Crozier a fost sfătuit și pe cale ierarhică să nu se ocupe cu această afacere...

Crozier scrie în memoriile sale că pentru englezi nu conta suma cerută pentru coruperea personalului închisorii; ei se temeau însă că, dacă Miss Cavell nu va fi executată, aliații vor pierde un puternic mijloc de propagandă. Adică, după cum afirmă și Richard Wilmer Rowen în cartea sa: «...roadele principale ale execuției lui Miss Cavell au fost culese de englezi...»

Miss Cavell și Baucq n-au fost salvați, dar la Londra, după război, s-a ridicat un monument în memoria și pentru gloria Edithei Cavell.

O DANTELIERĂ ÎNTREPIDĂ

Era o franțuzoaică tînără, frumoasă și inteligentă, originară din Lille. Nepuținînd suporta ocupația germană, în 1914 a fugit în Anglia și a intrat în legătură cu Intelligence Service. Louise de Bettignies — acesta era numele ei — vorbea la perfecție engleza, italiana și, ceea ce era mai important, germana. În actele ei false de identitate a fost trecut numele de Alice Dubois, de profesieune «dantelieră». Astfel, transformată într-un personaj cu totul neînsemnat, Alice Dubois s-a reîntors în Franța, stabilindu-și cartierul general la Lille, unde și-a alcătuit pentru început o mică echipă de colaboratori. Numărul acestora a crescut apoi, ajungînd la un moment dat la 36.

Șeful serviciului secret britanic din Olanda, Courboin, avea să declare mai tîrziu despre Alice Dubois: «Noi am obținut prin ea nu numai informații rapide și amănunțite, dar și foarte precise, pe care nici o altă organizație nu le-a putut livra. Am fost informați despre

mișcările de trupe inamice, despre pozițiile de artilerie, despre mii de detalii...»

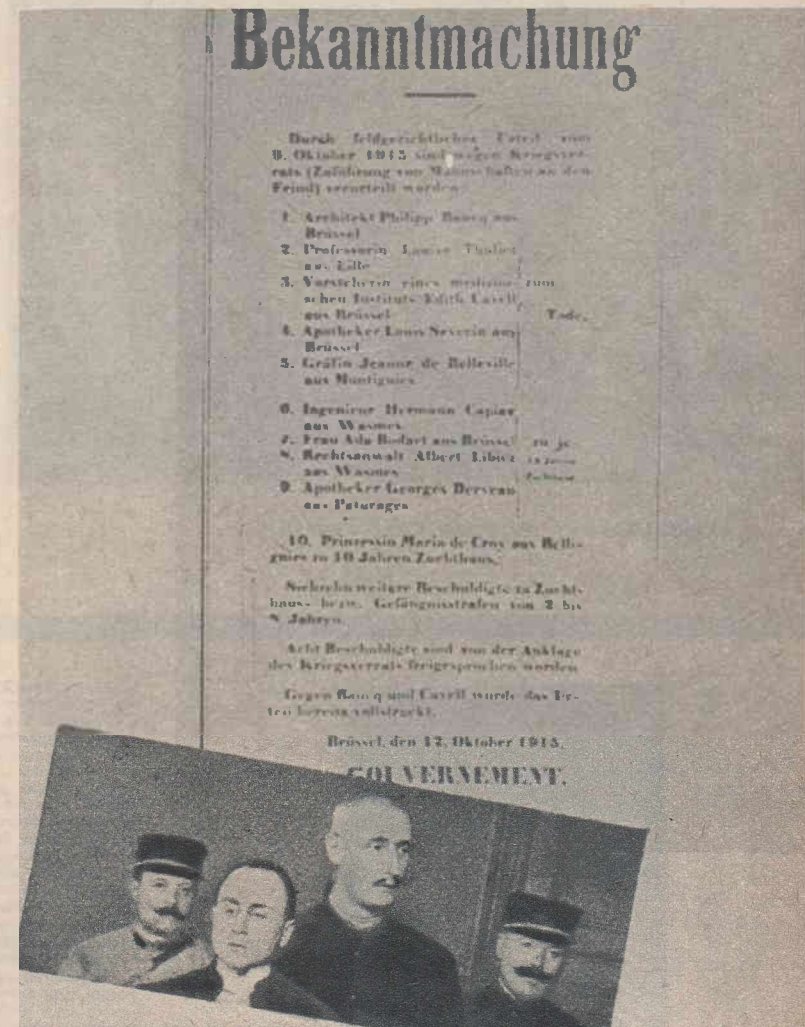
Printre acțiunile întreprinse de ea se citează și cea pe care o relatăm mai jos.

O dată, la un post de frontieră între Belgia și Olanda, ea a recunoscut în mijlocul unui grup de ofițeri pe prințul Ruprecht de Bavaria. Cu o siguranță extraordinară s-a apropiat de el și i-a spus: «Alteța voastră mă recunoaște oare? Am învins-o la bridge acum vreo cinci ani». Cum o partidă de bridge...

puțin cu unghia lucii neobișnuit al fotografiei, ar fi descoperit o peliculă extrem de subțire pe care Paul Bernard scrisese cu cerneală simpatcă un mesaj de 3 000 de cuvinte despre mișcările de trupe ale dușmanului.

ÎNTR-O ZI PLOIOASĂ DE OCTOMBRIE

Se afirmă că, în acele zile cînd controlul de frontieră era deosebit de sever, Alice Dubois transmitea mesaje și cu ajutorul clopotelor de biserică, pe baza

Afișul prin care autoritățile germane din Bruxelles au adus la cunoștința populației condamnarea la moarte a Edithei Cavell. Afișul poartă data de 12 octombrie 1915 și anunță în ultima frază că sentința a fost executată

avusese loc într-adevăr cu cinci ani în urmă, prințul, surprins și sedus de siguranța și frumusețea tinerei femei, a ajutat-o să treacă frontiera. De unde să fi știut că în poșeta elegantă a protejatei sale erau notate, în limbajul cifrat special întocmit de Alice Dubois, pozițiile exacte ale bateriilor corpului armată pe care el însuși îl comanda? După numai două zile, artileria prințului a fost aproape complet distrusă de tirul precis al tunurilor aliate...

Inventivitatea și inteligența Alicei Dubois erau inepuizabile. Se vorbește de «școala Alicei Dubois» nu numai pentru că ea a știut să recruteze în jurul ei un număr de abili colaboratori, ci și pentru că a introdus în tehnica spionajului o serie de inovații. Cu ajutorul cartografului Paul Bernard, care, între altele, a reușit să scrie un mesaj cifrat de 1 600 de cuvinte sub un timbru poștal, Alice Dubois a putut trimite în Anglia o hartă miniatură ascunsă în rama unor ochelari. În laboratorul chimistului Geyer grupul Alicei Dubois a obținut cerneleuri simpatice, a fabricat pașapoarte false sau corectate pe care, pînă atunci, le primea de la Londra cu mari riscuri.

Iată-o pe Alice Dubois stînd liniștită în fața unui ofițer prusac care, după ce controlează noul ei buletin de identitate, aplică ștampila cu vulturul imperial pe fotografie. Dacă ar fi zgîriat

unui sistem de semnalizare inventat de ea. Prietena și prima sa colaboratoare, Marie Léonie Vanhoutte, a jucat un rol deosebit în transmiterea rapoartelor peste graniță. Alice, «dantelieră», și Charlotte (acesta era numele de acoperire al Mariei Vanhoutte) «negustoreasă ambulată de brînzeturii», cutreierau teritoriul ocupat de nemți, trecînd de zeci de ori frontiera.

Contraspionajul german, care știa că în nordul Franței lucrează un spion deosebit de îndemînic, a intensificat controlul regiunii. Într-o zi ploioasă de octombrie, în 1915, nemții au arestat-o pe Charlotte în Franța, iar pe Alice în momentul cînd trecea frontiera revenind din Olanda. La capătul procesului care a început la 16 martie 1916, cele două agente au fost condamnate la moarte. Dar mișcarea de opinie provocată de executarea lui Miss Cavell a silit autoritățile germane să transforme pedeapsa cu moartea în închisoare pe viață.

Cînd trupele britanice au intrat în Köln, au găsit un mormînt cu o simplă cruce albă pe care era scris: Louise de Bettignies, decedată la 27 septembrie 1918. Alice Dubois nu putuse suporta rigorile închisorii germane; ea a murit cu patruzeci și cinci de zile înaintea încheierii armistițiului...

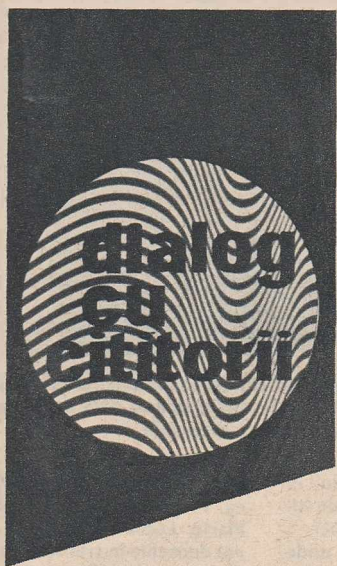
Ion ASZÓDY

Amurg pe Lacul Bucura — Fr. Spath, Cimpia Turzii

Tunsul oilor — Mihail Kapp, Cispădie.

**critici,
propuneri,
sugestii...**

Tov. Popescu Aurel, tehnician la stațiunea pomicolă Voinești, raionul Tîrgoviște, ne critică pentru calitatea reclamelor publicate și pentru consemnarea nu în deajuns de operativă a aparițiilor de cărți, citind printre aceste cazuri «Principesa de Cleves» și «Vorbii mai bine, scrieți mai bine românește». (De acord cu cititorul, chiar dacă rubrica «Memento» nu-și propune să fie un «avizier» exhaustiv al aparițiilor editoriale, ci doar un comentator al celor mai importante lucrări literare apărute.)

În continuare, tov. Popescu ne sugerează câteva titluri de anchete social-morale în rândul tinerilor, ca de pildă: «Tineri, vă place literatura?», «Ce înseamnă să fii cult», «Fumatul o boală a tinereții», titluri de teme pe care le-am luat în evidență.

În ce privește rubrica «Profil artistic», pe care o preconizează, aceasta apare la noi de multă vreme (vezi Stanley Kramer în nr. 23, Vittorio Gassman, în nr. 24 etc.).

Referindu-se la problema normelor de conduită în cadrul noilor relații ce s-au creat în societatea noastră, tov. Popescu ne întreabă dacă nu cumva se scrie un «cod» al acestei conduite. Îi comunicăm că o asemenea lucrare va vedea lumina tiparului plin la sfârșitul anului, pe marginea căreia publicăm un articol chiar în numărul de față.

**vom putea tipări
mai multe pagini
în culori**

Tovarășul Viorel Pop din Gura-Roșiei (raion Cimpeni) ne cere o serie de lămuriri în legătură cu creșterea numărului de fotografii în culori în interiorul revistei și cu sporirea numărului de pagini. Corespondentul nostru se întreabă de ce nu putem da fotografiile în culori pe toate paginile, atât timp cât avem pe unele din ele (coperta, publicitatea).

Răspunsul nostru este următorul:

Pe vremea când revista apărea lunar, procesul de imprimare putând să dureze mai multă vreme, tipăream pe mașini plane, la care

sistemul de bază constă în imprimarea, exemplar după exemplar, a fiecărei coli în parte. Când am devenit săptămânal — ceea ce a atras după sine și creșterea masivă a tirajului — nu ne-am mai putut permite acest sistem de tipărire, ci a trebuit să trecem la tiparul pe mașini rotative, unde imprimarea se face pe o bandă infinită de hirtie (nu pe coli!), care se derulează din uriașe suluri, tăierea în coli făcându-se automat în mașină. Ca atare, o coală o dată tipărită nu mai poate fi din nou introdusă în mașină (lucru ce era posibil la mașinile plane), pentru a i se supraimprima alte culori. Totuși, una dintre mașinile rotative de care dispunem este prevăzută cu un grup de 6 cilindri care imprimă, astfel că o coală de 8 pagini de revistă poate fi tipărită pe una din fețe în 4-5 culori — pe cea de-a doua față rămânând însă o singură culoare. Aceasta înseamnă că putem avea tipar în culori numai pe 4 din cele 24 pagini ale revistei (respectiv paginile: 1, 4, 21 și 24).

Vă putem da însă o veste bună: în prezent e în curs de montare o nouă mașină de tipărit care ne va permite să imprimăm multe pagini în culori — sporind în același timp și numărul paginilor. În cursul anului 1967 această mașină va intra în funcțiune, astfel că dorința dv. și a numeroși alți cititori va putea fi satisfăcută.

**ne scrie
o mamă**

Articolul «Se caută un tată» publicat anul trecut în paginile revistei noastre, și care dădea în vileag atitudinea lipsită de omenie a unui tată, a stîrnit numeroase ecouri printre cititori, unele dintre ele reflectate și în pagina de față. Iată însă că la redacție ne-a sosit prima scrisoare din partea soției și mamei părăsite. Ea se numește Speranța M., este în vîrstă de 21 ani și locuiește în Brăila. «Vă mulțumesc pentru binele pe care mi l-ați făcut. Fănel, cel cu ochii ca peruzeaua, s-a făcut mare și frumos. Vă sînt recunoscătoare pentru că mi-ați acordat sprijin spre a-mi putea crește copilul». Speranța M. își exprimă sentimentele de grație pentru acțiunea întreprinsă

de redacția noastră care a dezvăluit comportarea neomenoasă a tatălui și pentru sprijinul moral, acordat în momente de grea cumpănă. Tînăra mamă ne mai scrie că, după ce a fost părăsită de fostul ei soț și lăsată fără nici un mijloc de trai, a izbutit să obțină un serviciu la o școală din Brăila și poate astfel să se întrețină pe sine și pe copil, de care tatăl iresponsabil nu se îngrijește.

**o sală de cinema
stă neutilizată**

Mai mulți cititori locuind în cartierul gării din Teiuș, reg. Hunedoara, printre care Gh. Banciu, pensionar, Gligor Laslo, mecanic-zăcător agricol, Augustin Costea și alții, s-au adresat redacției noastre sesizându-ne că în urma unei hotărîri recente a întreprinderii regionale cinematografice Deva, una din cele două săli de cinematograf din Teiuș a fost închisă. Semnatarii scrisorii ne relatează că în acest fel cei circa 2.000 locuitori din cartierul gării sînt nevoiți — atunci cînd vor să vizioneze un film — să parcurgă kilometri întregi.

Publicăm prezenta pentru ca Direcția rețelei cinematografice și difuzării filmelor din București și întreprinderea mai sus-citată să examineze situația și să revină eventual asupra hotărîrii luate.

**în cîteva
rînduri**

Marla Neagu — Simeria. Mulțumim pentru aprecieri. Subiectul solicitat — Barbu Lăutaru și Liszt — va fi tratat în revistă, în una din rubricile acestor pagini. Întrebarea privitoare la «specialiști ce vă pot iniția în teatru sau ziaristică» nu ne este destul de clară. Activitatea teatrală cit și cea de presă nu se efectuează ca urmare a «inițierii de către specialiști», ci în urma unor intense și răbdătoare studii și practici profesionale. Rămîne să mai reveniți cu precizări.

Grigore Marcu — Zalău. În măsura posibilităților (limitate mai cu seamă de lipsa de spațiu)

vom ține seama de sugestiile dv. Pe linia dorințelor exprimate de dv. se înscrie, credem, materialul publicat în nr. 28, dedicat împlinirii a 500 de ani de la construirea Mănăstirii Putna.

Petrona Bolboceanu — Medgidia. Nu posedăm adresele pe care ni le solicitați dv. Adresa redacției ziarului Știința tineretului o găsiți tipărită pe orice exemplar al acestui ziar... Adresa dv. va apărea, dar la timpul său.

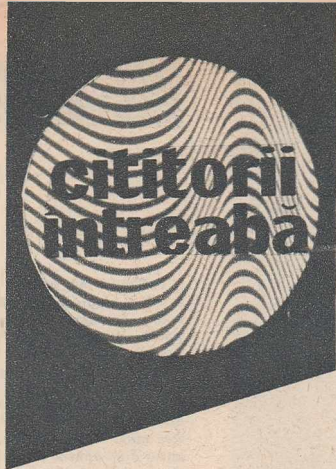
Valeriu Matache — Slobozia Vechie. Apreciem interesul pe care-l manifestați față de publicația noastră. Despre judo am publicat unele materiale, și aceasta chiar în cursul acestui an. Nu a reieșit limpede din scrisoare: sînteți pentru sau împotriva fotografiilor de genul: «Un om moare la vila Ghiocelul»? Scriindu-ne aștepta lucruri, ați și devenit corespondentul nostru...

Sandru Vasile — Bacău. Ne exprimăm sentimentul de grație pentru bunele păreri despre conținutul revistei. Orașul dv. va fi inclus pe lista localităților ce vor fi descrise în noua rubrică «Orașele patriei». E foarte greu să se alcătuiască un clasament în ce privește «frumusețea» orașelor lumii. În stabilirea acestor criterii nu pot să nu concureze și elemente subiective. Nu avem de gînd să desființăm nici una din rubricile la care se referea cititorul Ioan D. Ștefan.

Adriana M. — Suceava. Ce alt sfat v-am putea da în legătură cu problema ridicată? Scrieți din nou aceluiași actor și cîntăreți, insistînd să vi se răspundă. Vă urăm mai mult succes cu Doina Badea, căreia îi puteți scrie pe adresa O.S.T.A., Calea Victoriei 174 — București.

**cititorii
către
cititori**

Următorii cititori doresc să corespundă: Tasița Matei, elevă, Focșani, str. Măgura 8; teme diverse, ilustrate; Petre Munteanu, lăcătuș mecanic-montator, Craiova, str. Caracal 3, blocul tineretului; teme diverse; ilustrate; Costel Giurcă, impiegat de mișcare, 25 ani, gara C.F.R. Drăgășani Olt; ilustrate; Ginel Stanciu, funcționar, 23 ani, Giurgiu, str. Jiului 9; teme diverse; Rodica Toderiță, studentă, Bacău, Calea

cînd cromozomii „greșesc“

«Ce se știe nou cu privire la anomaliile cromozomiale umane?»

Feonia CIOBOTARU — Brașov

Răspunde conf. univ. VICTOR SĂHLEANU, doctor docent în științe.

Cromozomii reprezintă, după cum se știe, formațiuni (de obicei ca un bastonaș) pe care le evidențiază celula, în cursul diviziunii sale mitotice. De regulă, numărul cromozomilor este o caracteristică de specie. Cercetări efectuate în primele decenii ale secolului nostru au arătat că la *Drosophila*, dar și la alte specii de animale și de plante, cromozomii reprezintă substratul material al multor însușiri ereditare. Azi știm că informația ereditară este purtată de către acidul dezoxiribonucleic (ADN), care se găsește localizat aproape în exclusivitate în cromozomi.

În ultimii zece ani, progresele tehnice ale citologiei au permis studiul cromozomilor umani în variate situații normale și patologice și s-a confirmat că — și la om — cromozomii sînt purtătorii multor caractere ereditare. Dovada acestei legături o fac tulburările de dezvoltare legate de anomaliile în numărul și în «forma» cromozomilor (forma lor normală indicînd integritatea lor ultrastructurală).

Omul are cîte 46 cromozomi în fiecare celulă, mai precis — 23 perechi (stare numită diploidă). Cînd celulele au 69, 72 etc. cromozomi, starea se numește

poliploidă. Unele celule normale sînt poliploide; în stare patologică, poliploidia se înfîlnește în unele cancere.

Cam 1 la sută din nou-născuți prezintă anomaliile cromozomiale vizibile la microscop. Binecunoscută este «trisomia 21», în care cromozomul notat convențional cu nr. 21 se găsește în triplet (și nu în pereche); ea se manifestă prin starea zisă de mongolism (sau sindrom Down). Trisomiile 13-15, 18 se manifestă prin malformații multiple letale (adică ducînd la moarte). Frecvente sînt anomaliile interesînd cromozomii notați prin X și Y, care intervin în determinarea sexului. Perturbări ale împărțirii cromozomilor în cursul diviziunii mitotice ale oului duc la indivizi în care unul dintre acești cromozomi este absent sau suplimentar. Organismul purtător de asemenea anomalii are o diferențiere sexuală imprecisă sau aberantă și un nivel intelectual adeseori scăzut.

Se întîmplă ca o bucată de cromozom să se desprindă, lipindu-se de un cromozom vecin sau să se piardă etc. Iată alte variante de anomalii de «formă», care pot fi obținute și la om prin iradiere cu radiații ionizante sau sub acțiunea unor substanțe chimice. Menționăm în sfîrșit că în unele leucemii cronice s-a descris un cromozom anormal.

Subliniem că mai sus ne-am referit numai la anomaliile ce pot fi depistate la examenul microscopic. Alterări ale patrimoniului ereditar pot fi legate însă și de alterări fine, chimice, ale cromozomilor.

cetate sau curte domnească?

«Există vreo mărlurie despre existența cetății Hirliului?»

Dana CĂRĂUȘU — Botoșani

Răspunde GHEORGHE CRONT, doctor docent în științe, șef de sector la Institutul de istorie «N. Iorga».

În afară de curtea domnească din orașul de reședință, domnia Moldovei — ca și cei ai Țării Românești — au avut în evul mediu și unele curți locale, folosindu-le după nevoile lor de deplasare pe teritoriul țării. Prima știre documentară privitoare la *curtea domnească din Hirliu* datează din 1384. S-a dat atunci din acest oraș, de către Petru Mușat, un act domnesc în limba latină din care aflăm că exista aici curtea doamnei Margareta, mama domnului. Această curte a servit apoi ca reședință temporară lui Ștefan cel Mare, care și el a dat de aici numeroase acte, începînd din anul 1477, și care a refăcut în 1486 vechile case ale palatului domnesc, din care se mai văd și astăzi ruinele pivnițelor. O altă restaurare a palatului domnesc din Hirliu a avut loc

sub a doua domnie a lui Radu Mihnea (1623-1626), cînd, după incendiul curții domnești din Iași, acest domn și-a ales aici reședința de vară, unde și «tocmise curțile cele domnești», cum spune mai tîrziu Miron Costin.

Ca și alte curți locale, curtea domnească din Hirliu a fost totodată și centrul unui *ocel domnesc*, care, ca unitate administrativă, a grupat un număr de moșii și sate, obligate să asigure curții produse și muncile servile necesare întreținerii. Pentru paza curții și pentru administrarea ocolului domnesc au existat la Hirliu o concentrare de forțe militare și un aparat administrativ, dar nu ni s-au păstrat știri documentare și nici ruine care să ateste că Hirliul ar fi fost o cetate domnească, întărită cu ziduri și administrată ca atare. O cetate a existat la Cotnari, dar nu la Hirliu.

Printre monumentele vechii culturi românești din Hirliu, cercetate cu interes și dragoste de către istoricii artei, figurează biserica Sf. Gheorghe, ridicată de Ștefan cel Mare în anul 1492 și biserica Sf. Dumitru, ridicată de Petru Rareș în anii 1534-1535.

creația unui pictor octogenar

«Aș vrea să cunosc cîteva aspecte din viața și opera pictorului austriac Oskar Kokoschka?»

Rodica ȘTEFAN — com. Miroslăvești, rn. Pașcani

Răspunde ANCA ARGHIR, critic de artă.

Născut în 1886 la Pochlarn, pe Dunăre, Oskar Kokoschka e una din cele mai singulare și, în același timp, caracteristice personalități din arta occidentală a veacului al XX-lea. Singular — prin refuzul oricărei formule prestabilite, fie ea academică ori «modernistă». Caracteristic — tocmai prin acest nonconformism, de coloratură moral-politică, legat de problemele de conștiință ale artistului, martor lucid al dramei sociale din jumătatea de veac care a cunoscut două războaie mondiale. Concepția lui e întemeiată pe convingerea că nu există artă în afara reprezentării spirituale a omului și nu există spiritualitate în afara conflictului

omului cu sine, cu forțele cosmice, cu obstacolele sociale care-i primejdiesc integritatea sufletescă.

Adolescența lui Kokoschka absoarbe din Viena începutului de veac emanțiile romantice ale curentului Secession, filtrează moștenirea simbolismului tenebros al picturii lui Hodler, dinamismul barocului vienez, magia sonoră din muzica lui Schönberg, fantezia decorativă a lui Klimt și tot ceea ce Jugendstilul opunea academismului. Primele lui opere poetice și grafice sînt impregnate de spirit vizionar: poemul «Copiii visătorii», ilustrat litografic, expoziția din 1908 de la Viena și cea din 1910 de la Berlin provoacă eliminarea sa din corpul didactic al academiei de artă. El se dezvoltă ca pictor și scriitor în acea atmosferă a avangardei intelectuale germane, polarizată în grupările vieneze și berlineze de artă și la care participau poezi ca Hugo von Hofmannstahl și Trakl, prozatorul Robert Musil, compozitorii Berg și Webern, în care pictorul Kandinsky teoretiza noua spiritualitate a artei și în care esteticianul

Woringer cerceta geneza acestei spiritualități. Opera lui Kokoschka reflectă drama omului lucid care asistă la convulsunile acestei lumi, «apocalipsul» destrămării imperiului habsburgic, inspăimîntat și neputincios, în postura solitară a individului înstrăinat de societate. Seria portretelor și autoportretelor pictate și litografiate, mai ales în preajma primului război mondial, ilustrația la unele poeme cu care se înfrătea în spirit, reprezintă acest tip uman caracteristic pentru conștiința de sine a intelectualității protestatere, care însă nu pășea pe căile directe

ale gândirii revoluționare. Găsim la el tipuri răvășite de zbucium moral, pictate în gesturi contorsionate, cu un soi de tușe vermiculare, în culori întunecate, fulgerate de accente roșii sau galbene, ori gravate în linii precipitate și frînte. În 1919, după o mai lungă întrerupere a creației, în urma unei grave răni de război pictează acea «Femeie în albastru» aflată în Muzeul din Stuttgart, care e socotită o lucrare de apogeu.

Între cele două războaie, Kokoschka a călătorit mult prin vestul și sudul Europei, pictînd o serie de peisaje citadine, trecute într-un registru cromatic mai luminos, sub înfrîurirea Italiei și mai deăuri sub înfrîurirea drumului prin Anglia lui Turner. Regimul nazist din patria sa îl sancționează în contumacie, cu prilejul expoziției de așa-zisă «artă degenerată» de la München, cu care, în 1933, aruncă încă o dată anatema asupra artistului protestatar.

În anii celui de-al doilea război mondial Kokoschka se stabilește în Anglia, unde se manifestă, în scrieri și tablouri alegorice, împotriva hitlerismului și războiului, a mutilării spirituale. După război, artistul continuă pelegriajul european. Pictura lui evoluează spre un mod mai contemplativ și mai senzal, păstrînd, rafinată și modulată armonic, vivacitatea facturii care la el a exprimat întotdeauna sentimentul angajării pasionale în tema tratată. Așa arată și cea mai recentă operă a sa, tripticul legendar eric «Terophilae». Stabilit de peste un deceniu în Elveția, Oskar Kokoschka a intrat în istoria artei mai ales prin opera sa din primele decenii ale veacului în care, alături și altfel decît în opera lui Munch, Nolde, Ensor, Soutine, Permeke, Rouault, cristalizează expresionismul european modern.

pe scurt

Petric Stuparu, Iași. 1) Cele mai vechi oglinzi nu erau din sticlă, ci metalice. Le aflăm la mai toate popoarele înaintate ale antichității, începînd cu etruscii, care foloseau oglinzi de bronz. Act care atribuie fenicienilor descoperirea oglinzii se bazează pe afirmația istoricului roman Pliniu cel Bătrîn: acesta îi considera pe fenicieni descoperitorii sticlei; or de la fabricarea sticlei pînă la transformarea ei în oglindă, n-a mai fost decît un pas. 2) Istoria bărbieritului se pierde în negura vremurilor. Chiar și oamenii primitivi își dădeau adeseori jos barba, folosind instrumentele epocii lor: cuțitele de silix. Utilizarea bronzului și apoi a fierului au dus la crearea instrumentelor speciale de bărbierit ce au evoluat de la cuțitele primitive pînă la mașinile electrice din zilele noastre.

Mihaela Manu, Cîmpulung-Muscel. 1) Recent a apărut volumul «Critică» de Titu Maiorescu (Editura pentru Literatură). Cu privire la viața criticului vă recomandăm să consultați cunoscuta «Istorie a literaturii române», de G. Călinescu. 2) Vreun punct al globului din care luna să se vadă permanent, zi și noapte, în tot timpul anului? Nu există așa ceva. 3) Scriitorului dv. preferat puteți să-i scrieți pe adresa Uniunii scriitorilor din șoseaua Kiseleff 10, raion 30 Decembrie, București. 4) Petele din soare sînt provocate de puternicele explozii termonucleare ce se produc în astrul ce constituie centrul sistemului din care facem și noi parte. 5) Pesterile se formează datorită particularității pe care o prezintă rocile calcaroase de a se dizolva sub acțiunea apei (provenită din ploii, din infiltrații etc.). Bineînțeles că procesul de formare a unei peșteri e de lungă durată: sute de mii și chiar milioane de ani!

Dragomir Popinciuc, Iași. 1) La Muzeul regional, instalat în Palatul culturii din frumosul dv. oraș, puteți afla toate datele ce vă interesează. 2) Catedrala Notre-Dame din Strasbourg a fost construită între secolele al XIII-lea și al XV-lea, pe locul unei vechi bazilici romane, din care anumite părți au fost conservate în noua construcție. Nava catedralei a fost construită între anii 1250 și 1275, fațada a fost începută în 1270, iar turnul ei, terminat în secolul al XV-lea. Catedrala, unul dintre cele mai frumoase monumente ale stilului gotic, măsoară 103 m în lungime, iar turnul ei principal e înalt de 142 m. Cel mai cunoscut dintre constructorii ei a fost arhitectul Erwin de Steinbach (1244-1318), care a condus lucrările catedralei începînd din 1266.

V. SILVIAN

OBSEDANTELE COLOANE

Tordeana am admirat coloanele dorice: linia lor simplă și viguroasă, canelura echilibrată, capitelul fără volute. Sumum-ul de armonie pe care-l exprimă coloanele dorice este o adevărată chintesență de sobrietate, forță și frumusețe.

Accesă admirație s-a format și înrădăcinat în mine încă din tinerețe, când mă inițiam în ABC-ul artei elene, din planșele manualului de istorie antică pe care îl învățam în clasa întâi a liceului. Din acest motiv nu am fost mirat la începutul acestui an, când m-am trezit într-o după-amiază de iarnă cu chimă încercată, căutând să-mi reamintesc exact detaliile constructive ale coloanelor dorice. Cu ajutorul datelor memorate cu sîrg odinioară, am reușit fără greutate. Totuși, undeva în subconștient, persista o nedumerire. Un timp mi-am văzut de treburile mele cotidiene, urmărit în antracel repausurilor de un sentiment de nemulțumire. Nemulțumirea aceasta a devenit din ce în ce mai stăruitoare, pînă cînd, într-o bună zi, cînd treceam cu autobuzul prin piața Dorobanți, am avut impresia că am zărit aievea un fel de coloană dorică. Aceeași impresie se repetă peste câteva minute în Piața Scintei, apoi ceva mai tîrziu, pe bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej și așa mai departe. În câteva zile mi s-a format certitudinea că în întreg Bucureștiul răsăriseră ca din pămînt un soi de coloane oarecum dorice. Dacă aș fi putut identifica «pe viu», măcar o dată, vreuna din coloanele care mă obsedau, aș fi dezlegat misterul tulburării mele. Dar fiindcă nu am reușit, în suflet mi se cuibări spaima: de la a avea impresia că Bucureștiul e plantat cu coloane oarecum dorice și pînă la a avea impresia că ești Napoleon Bonaparte, nu-i decît un pas. Noaptea, m-am visat zburînd deasupra Capitalei; din cînd în cînd făceam cite un popas... pe o coloană dorică. Grozăvia era că toate erau decapitate. La capătul fiecărei coloane rămăsesse cite o baregată de metal din

care atîrnau sinistru, ca niște sirme, citeva artere hăcuite. M-am sculat îngrozit. M-am repetat la o farmacie și am cumpărat 12 pastile de carbaxin pe care le-am mîncat cu pîine fără sare.

Osteneală zadarnică. În coșmarurile mele — din cauza supliciilor, bănuiam eu — coloanelor le crescuse cite un cap disproporționat, cu trei fețe, pe care erau fixate niște semne liniare cu semnificație derutantă. Am avut convingerea la un moment dat că de obsesia mea se ocupă și presa criticînd Sfatul popular al Capitalei, I.T.B.-ul și nu știu care alte instituții. Rezultatul a fost catastrofal. Pe fețele capetelor iubitelor mele coloane au început să se miște alandala liiile cu semnificațiile lor enigmatice. La baza lor, echipe de cercetători au prins a face săpături de studii, unele capiteluri — mai infierbatate cred — au început a fi iluminate în timpul nopții, iar altele, îndurerate, și-au ascuns capetele în glugă.

N-am avut încotro. Sigmund Freud nu mi-a fost niciodată simpatic, dar coșmarurile care mă chinuiau m-au făcut să-l bănuiesc că are vreo amestec. Și astfel, printr-o asociație stranie de idei și într-un moment de curaj deznădăjduit, m-am dus la un psihiatru și am dat toată vina pe Freud, pe teoriile lui antipatie.

Am fost ascultat de specialist cu îngăduință. La urmă, mi-a comunicat că sînt al 333-lea bucureștean care s-a imbolnăvit de astenie din pricina punerii în funcțiune cu întîrziere a noilor ceasuri publice din Capitală. După care m-a sfătuit să mă odihnesc 14 zile într-o stațiune unde nu există ceasuri publice și nici monumente sau construcții care ar putea să se asemene cu coloanele dorice.

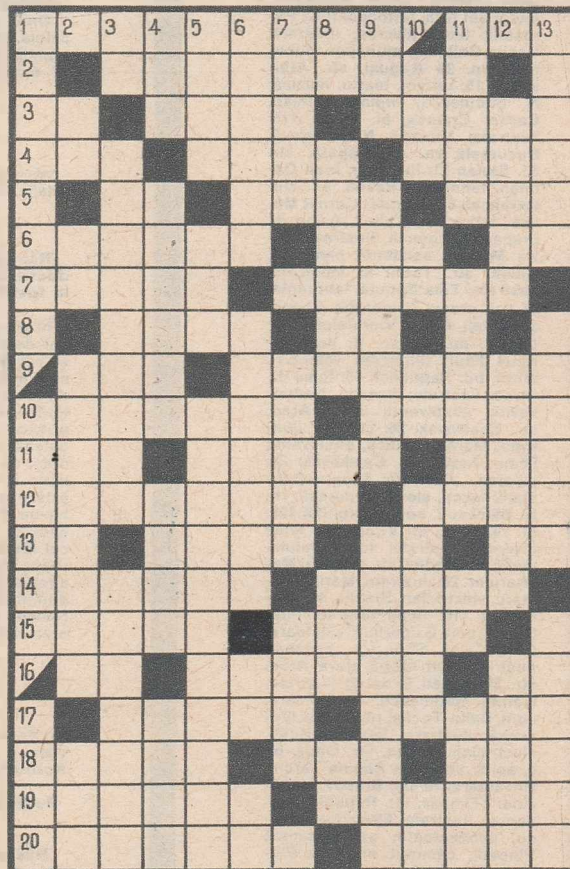
Mihai MÎRZA

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE: CUȚU, CUȚU!

ORIZONTAL: 1) Cîineni, de exemplu (pl.) — Cîinele... constelație situată între Hydra și Orion. 2) A scris schița satirică «Bubico». 3) Plantă textilă — Autorul piesei «Cîinele grădinarului» — Pescuitor de raci. 4) Inundație (reg.) — Puternici — Animal vinat și cu ajutorul cîinilor. 5) Careu! — Urmă — Pronume posesiv. 6) Oraș în U.R.S.S., port la Marea Neagră — Mamă (arb.) — Pere! 7) Mușcat — Colier pentru căței. 8) Fiecare din rîndurile unei poezii — Argint. 9) Curat — Cîini mititei. 10) Soi de cîine care prinde șoareci — Tărm, mal. 11) Cească — Privitor la ore (pl.) — Literă grecească. 12) Mic și mare sau, într-un fel, cîinele și pisica (pl.) — Colț de stîncă. 13) Ner! — Acesta — M! — Sodiu. 14) Așezare bine apărată — Indicii. 15) Felicitate — Dormitor. 16) Pomadă — A scris «Mihail, cîine de circ» — Notă muzicală. 17) Exprimă bucuria la cîini — Bucată de săpun. 18) Atac — Cîine negru în cerul gurii — În Apuseni! 19) Cîine mic — Grilă. 20) Cu coada între picioare (pl.) — Nume feminin.

VERTICAL: 1) Taie frunză la cîini (pl.) — A scris volumul «Capete de cîini» — Unealtă agricolă. 2) Prefix — Dă din coadă! — Cîini de vînătoare — Somn (reg.). 3) Zar la table — Cîrnaciari care în S.U.A. se numesc «Cîini fierbinți» (sing.) — În mai multe culori (fem.). 4) Scobit — Un fel de cerberi — Riu în U.R.S.S. — Meșter care face oale. 5) Împrejmuire (reg.) — Stradă scurtă — «Cîinele mare» și «Cîinele mic». 6) Negare — Sări mică — Odinioară (presc.) — Și (lat.). 7) Cîini slabi — Metal roșiat — Cultivator de in. 8) Carei! — Udat artificial — Notă muzicală — Răsăd — Anton Georgescu. 9) Din nou — Înelări — Locuințe din precama unor mănăstiri. 10) Apă stătătoare — Măsură agrară — Lei! — A demonstra practic că... nu-i numai un cîine scurt de coadă — Are! 11) Localitate în nordul Dobrogei — Căltor — Nicolae Constantinescu — A întinde. 12) Organ de zbor — Brunete — Cătelandru. 13) Cîine cu trei capete (mit.) — Localitate pe Valea Prahovei în dreptul căreia se află Piscul Cîinelui — Iarna mai ales, se face colac în fața ușii.

Cuvinte mai puțin cunoscute:
NEC, IMA, TAS, SOM, EC, OIAT
ARET, SAD.

Dezlegarea jocului «ZIU», apărut în nr. trecut

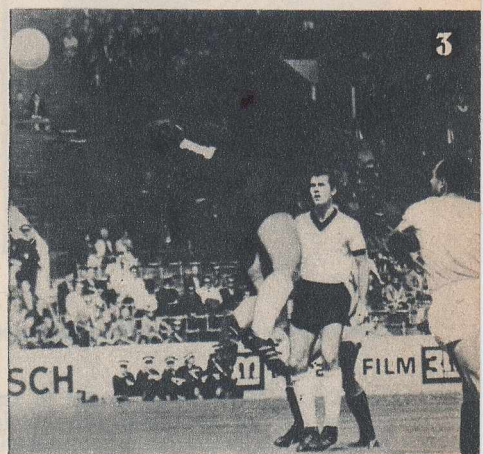
ORIZONTAL: 1) MARTI — ORICIND. 2) AMIAZA — ASIDUU. 3) TIMP — GAS — NE — M. 4) INA — DECADA — ZI. 5) NA — VINERI — IEN. 6) A — AIUD — I — LUNI. 7) LITORAL — BUNIC. 8) A — AN — ANUMITA. 9) ORAR — IRONIE — L. 10) N — PAUN — VAN — UE. 11) OSA — COTIDIAN. 12) MARI — TECI — RIS. 13) APASA — SIMBATA. 14) STRINSA — IATAC. 15) TAI — CALENDAR. 16) IM — SOLARE — RAS. 17) CITERA — OAZE — E. 18) ANIVERSATA — PA. 19) APA — I — RADIAR. 20) ULI — BUNE — ARSA.

**„REGELE MOARE“
(dar nu de foame...)**

1. În această clipă a început drama lui Pele, faultat pe terenul Goodison Park din Liverpool. Eusebio încearcă să-l îmbăbăteze...

2. ...dar consolarea cea mai eficientă vine tot din partea familiei.

3. Cu toată amărăciunea înfringerii, Pele încă acordă autografe (aci, membrilor echipei franceze).

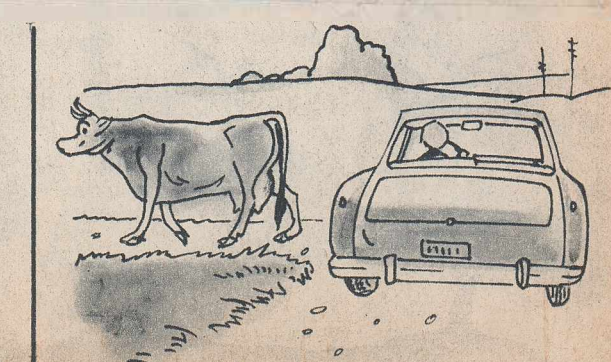
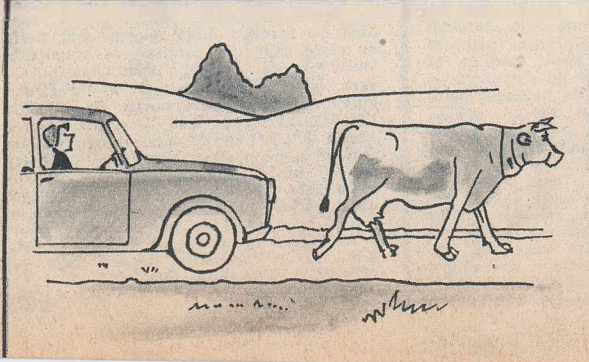
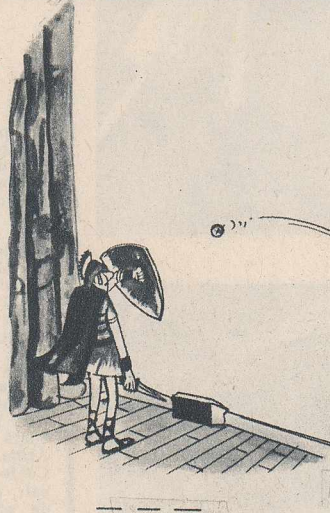
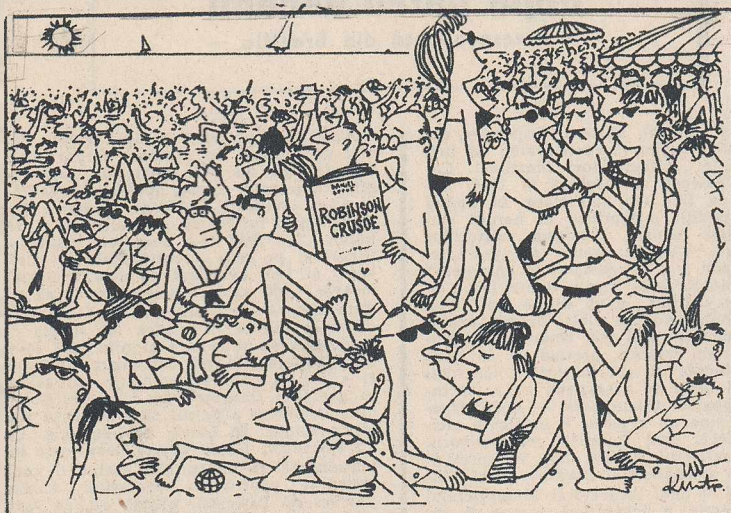

4. «Regele moare»? Poate, pe terenurile de fotbal. Dar la Rio, pe Pele îl așteaptă magazinul său de articole casnice!

WORLD CUP '66 (Sferturi de finală). 1) Eusebio începe să destrame surpriza nord-coreeană, marcând primul din cele patru goluri ale sale (Portugalia-R.P.D. Coreeană 5:3). 2) Rattin cere explicații arbitrilor Kreitlein; urmarea: va fi eliminat, iar jocul se va întrerupe 9 minute (Anglia-Argentina 1:0). 3) Tilkowski salvează sub privirile lui Beckenbauer și ale atacantului Salva (R.F.G.-Uruguay 3:0). 4) Primul gol al echipei sovietice (U.R.S.S.-Ungaria 2:1).

MOR DE PESTE HOTARE UMOR DE PESTE HOTARE UMOR DE PESTE HOTARE UMOR DE PESTE HOTARE

ce s-ar putea face...

Senatul american a hotărât să reducă cererile Administrației în vederea ajutoarelor pentru străinătate în anul fiscal 1966-1967. Creditele cerute au fost micșorate cu 250 milioane dolari. Argumentele aduse în discuție s-au referit la pericolul pe care îl reprezintă pentru economia americană presiunile inflaționiste. Pe de altă parte, președintele Johnson a cerut Congresului să renunțe la sporirea unor cheltuieli militare pentru anul în curs. Argumentul invocat s-a referit la necesitatea de a face în curând cereri „substanțiale” pentru suplimentarea creditelor în vederea finanțării războiului agresiv desfășurat împotriva poporului vietnamez, în cazul în care acest război s-ar prelunge după data de 30 iunie 1967. Președintele a adăugat că guvernul american ar avea de ales între înregistrarea unui serios deficit bugetar și sporirea impozitelor în cazul în care Congresul ar insista asupra efectuării unor cheltuieli în scopuri pașnice peste cantumul sumelor prevăzute de oficialități.

După cum se vede, în Statele Unite continuă „escaladarea bugetară” destinată acoperirii cheltuielilor mereu în creștere necesitate de intensificarea acțiunilor agresive în Asia de sud-est. Ajutorul pentru străinătate este mereu redus, se ridică noi bariere în calea oricăror cheltuieli care nu au directă legătură cu ducerea războiului. Nu este de mirare că, în asemenea condiții, în presa americană apar tot mai des articole referitoare la consecințele, previzibile, pentru economia americană, în cazul în care cercurile militariste intenționează să continue agresiunea. În același timp, este interesant de urmărit și efortul unor publiciști care încearcă să arate ce ar putea să se facă cu sumele cheltuite actualmente pentru acest război. Emmet John Hughes, în „Newsweek” dă citeva exemple în acest sens.

El afirmă necesitatea ca cele 20 de miliarde dolari cheltuite anual cu ducerea războiului să fie folosite în scopuri paș-

nice. El arată că aceste sume ar fi suficiente pentru acoperirea cheltuielilor necesitate de traducerea în viață a planurilor de dezvoltare economică a unui număr de 38 țări străine. S-ar mai putea ca în fiecare lună să fie create câte trei fundații Rockefeller. Autorul a mai socotit că prețul elicopterelor americane pierdute în Vietnam numai în cursul anului trecut ar fi suficient pentru finanțarea programului UNICEF pentru sănătate și educație, privind situația a 800 milioane de copii din 118 țări.

Prețul ridicat al războiului din Vietnam, conchide autorul, „nu poate fi mascat prin tonul colorat al retoricii patriotarde și nici scăzut prin severul control al consumului de electricitate al Casei Albe. Și aceasta pentru că prețul rămâne la fel de înalt cum a fost întotdeauna: o cruce de fier”.

Intr-adevăr, calcule s-ar mai putea face încă multe. Nu ar fi însă de mirare ca specialiștii de la Pentagon să înceapă să calculeze cât costă viața fiecăruia dintre militarii americani care sînt trimiși să lupte în Vietnam împotriva unui popor care își apără libertatea și independența. Dar, în fond, cererile de suplimentare a creditelor pentru ducerea războiului tot la aceasta se reduc.

Eugen PHOEBUS

cînd se apelează la freud...

Cînd spui Freud, spui psihanaliză, cînd spui psihanaliză, spui Statele Unite. Aceasta este țara cu cea mai mare concentrare de psihanalizi pe metru pătrat. Contra onorariului respectiv oricine poate deveni obiect de consultație în cabinetele acestora — de la situația financiară și pînă la dificultățile amoroase.

Așa că nu e de mirare că psihanaliza a trecut și porțile Capitolului din Washington, unde se află Senatul american. Bolnavul, în acest caz a fost însăși... politica externă a Statelor Unite. Pentru a o psihanaliza au fost invitate trei somități în materie, dr. Jerome Frank, dr. Jan Ehrenwald și profesorul Osgood.

Sedința de examinare s-a desfășurat în fața membrilor comisiei senatoriale pentru afacerile externe, prezidată de senatorul Fulbright. Acești oameni competenți în a aprecia pulsul politicii americane au convenit, deci, că e necesar un consult medical.

Examinarea nu a avut însă un caracter general, ci s-a oprit la un punct, în mod special, nevralgic: războiul din Vietnam.

Precauți după cum relatează presa americană, cei trei psihiatri au fost de acord că nu este sigur că „se poate trece de la comportarea individului la aceea a unei națiuni”. Nu de alta, dar s-ar fi putut ca agenții F.B.I. să nu fie chiar

atît de convingși de binefacerile psihanalizei. Dezamăgiți, senatorii au cerut, totuși, o opinie. Doctorul Ehrenwald a făcut apel la o metaforă vorbind „de cei slabi care se supun, îndeobște celor puternici” — evident, cei tari fiind forțele americane, care, spre mirare psihanalistului, nu realizează însă succese pe frontul de luptă.

Dar senatorii doreau nu constatări, ci o prescripție, o rețetă sigură. Așa că profesorul Osgood s-a referit, mai precis, la psihanaliza „ulților” și „porumbeilor”. Dar nu a acestor păsări sau a jocului practicat de copii, ci a celor două grupuri care se înfruntă în politica americană, denumite astfel în funcție de pozițiile pe care le susțin. După o analiză amplă, profesorul s-a pronunțat în favoarea „dezescaladării”.

Doctorul Frank a fost însă cel care a pus degetul pe rană. El a spus că degeaba se indică sfaturi, rețete, tratamente, dacă alte popoare nu sînt de acord cu politica americană. Fapt care a alarmat într-atît pe senatori încît aceștia au hotărît să ridice sedința, lăsînd „bolnavul” să se zbată mai departe în patul de suferințe al politicii agresive americane căreia pînă și psihanaliza i-a pus un diagnostic nefavorabil.

Sergiu BRAND

după patru decenii

— corespondență din brazilia —

După 41 de ani, misterul dispariției exploratorului englez Fawcett revine din nou în discuția „indianiștilor” brazilieni. Colonelul Fawcett a dispărut în 1925, împreună cu fiul său mai mare, în timpul unei expediții întreprinse în nordul statului Mato Grosso. Conform mărturiilor ulterioare, ultimele semne ale prezenței lui Fawcett s-ar fi constatat în apropierea Rului Morji, unde începe ținutul locuit de tribul xavanților, unul dintre cele mai ostile contactelor cu albi. Diversi exploratori, inclusiv fiul mai tânăr al dispărutului, Brian Fawcett, pretind că au găsit unele obiecte ce aparținuseră colonelului în locul unde se presupune că ar fi înnoptat pentru ultima oară — însă dispariția în sine nu a putut fi explicată niciodată decît prin supoziții contradictorii. Acum, misterul capătă noi interpretări. Conform specialistului brazilian Ramis Bucair, șef al unui inspectorat al serviciului de protecție a indienilor, i s-ar fi înțimplat colonelului Fawcett un lucru pe care numai cunoscătorii obiceiurilor indigene ar putea să-l înțeleagă. Indianii sălbatici din regiunea Koluene (parcurs de cel dispărut) împărtășesc credința că un anumit riu — un fel de riu sacru — a fost destinat a servi de mormînt celor mai merituoși membri ai tribului, eroilor și războinicilor mai de prestigiu. Există obiceiul — afirmă specialistul — ca oamenii cei mai apropiați și stimați să fie invitați să intre în apa rîului, alături de un șef de trib, pentru a muri. Însuși marșalul Candido Rondon, cel mai ilustru dintre indianiștii brazilieni, povestea despre o invitație similară care i-a fost făcută de către o căpetenie a xavanților, ceea ce însemna suprema dovadă de admirație. După toate probabilitățile, cu

Fawcett s-a petrecut același lucru. Stimat de indienii, cu ajutorul cărora spera să găsească un oraș misterios, unde se aflau îngropate comori (presupus vestigiul al unei civilizații indigene necunoscută), el devenise un fel de șef spiritual al tribului. Cînd însă le-a dezvăluit indienilor itinerarul pe care intenționează să-l străbată, ei l-au avertizat că asta înseamnă moarte. Cum exploratorul continua să insiste asupra ideii sale, indienii se pare că ar fi înțeles în mîntea lor simplă că Fawcett vrea să moară și prin asta le-ar oferi prilejul de a-i demonstra prietenia și stima cu care e înconjurat. Și astfel, în prezența tuturor, i-au făcut pe voie: cînd colonelul a pornit să traverseze rîul sacru singur, în barcă, ei l-au ucis. Un alt specialist, Genil Vasconcelos (care intenționează să întreprindă curînd o nouă expediție pentru a reconstitui drumul parcurs de Fawcett), afirmă că, de fapt, exploratorul englez a dispărut în timp ce se îndrepta spre enigmaticul masiv Serra do Roncador, atins pentru prima oară abia cu aproape două decenii mai tîrziu de către expediția condusă de brazilianul Willy Aureli. Recent, Brian Fawcett — care în deceniile trecute a făcut mai multe expediții infructuoase în Brazilia în căutarea tatălui său — a declarat că acesta a falsificat în mod intenționat însemnările geografice, pentru a împiedica pe alți exploratori să pornească pe urmele sale. Acum pretinde că a primit unele scrisori de la un vechi amic al familiei în care ar fi indicată metoda de a descoperi falsul intenționat și modalitatea de a reconstitui traseul exact al expediției colonelului Fawcett.

V. OROS

Cîteva imagini ilustrînd modul în care opinia publică continuă să condamne — sub cele mai diferite forme — criminalul război dus de Statele Unite împotriva poporului vietnamez: pe o stradă centrală din Tokio, se strîng semnături pe o scrisoare de protest împotriva bombardamentelor efectuate de aviația S.U.A. asupra centrelor populate din R. D. Vietnam (foto 1); la Milano, în prezența unui numeros grup de demonstranți, ca o condamnare a politicii agresive a imperialismului american, s-a dat foc unui manechin reprezentîndu-l pe „unchiul Sam” (foto 2); în Parlament Square, din capitala britanică, George Clark din Chelsea și Francis Hetherington din Colchester au declarat o grevă a foamei, cerînd să se pună capăt războiului din Vietnam și susținerii de către Anglia a politicii agresive a S.U.A. în Asia (foto 3).

cibernetica și compoziția

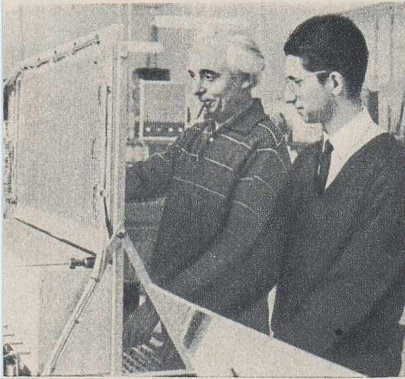
După mașinile electronice de calcul, de învățat, de examinat sau de dirijare a circulației etc., etc. se vorbește de una ce compune texte muzicale! Revista belgiană *Economie et Technique* relatează într-unul din numerele sale că H. Vuylsteke, profesor de electronică la Universitatea din Gand (Belgia), ajutat de asistentul său W. Landrieu și de Louis Meester, consilier muzical la radioteleviziunea belgiană, a avut ambiția realizării unei asemenea mașini.

La punerea la punct a acestora au participat tehnicienii, cercetătorii și chiar compozitorii. Mai mulți experți s-au înscris chiar la Institutul de psiho-acustică și de muzică electronică din Gand, creat de profesorul Vuylsteke. Numeroase personalități de renume mondială din domeniul muzicii au și luat contact cu inițiatorul acestui original proiect — printre ei numărându-se Luigi Nono, Henri Pousseur, Henk Badings, John Cage, regretatul Edgar Varèse și alții. Modestul laborator în care a prins formă ingenioasă idee a fost dotat pe parcurs cu materiale valoroase, printre care un întreg ansamblu de înregistrare și microfoane, generatoare, amplificatoare electronice de sunet și ecou etc...

Printre elementele noii mașini electronice, un rol deosebit de important îl are generatorul standard realizat de prof. Vuylsteke, care furnizează cu ajutorul unui simplu oscilator toate frecvențele tonalității orchestrei, în gama cea mai naturală.

În anii care urmează, Universitatea din Gand își propune asigurarea unui rol de avangardă în domeniul muzicii electronice, în care cibernetica urmează să-și spună cuvântul.

V. B.

Prof. Vuylsteke și un colaborator al său, la lucru.

n. a. t. o. și „noaptea vremurilor“

Scurta ceremonie care a marcat la Fontainebleau dezangajarea trupelor franceze din N.A.T.O. are consecințe și în domeniul... cinematografic: regizorul André Cayatte renunță la al său *Agent 00* care urma ca, sub trăsăturile lui Charles Aznavour, să opereze în rețeaua pactului.

Regizorul a ales un alt scenariu care — zice el — nu riscă să fie condiționat de întorsăturile politicii internaționale. Filmul se va numi *Noaptea vremurilor* și se va desfășura cu zece mii de ani în urmă.

Cum recent exploratorii au găsit sub calota glaciară o vegetație subtropicală și mamuți — spune Cayatte — ne imaginăm că axa Pământului s-a deplasat și că planeta noastră s-a aplecat. Ne imaginăm că un savant descoperă sub gheață un oraș, mărturie a unei vechi civilizații, ajunsă la un grad de evoluție mult superior celei de azi. Savantul va reuși chiar să-l trezească și pe eroul aventurii noastre, aflat în stare de hibernare de mii de ani. Pentru a realiza un asemenea film va trebui să mobilizăm fonduri din diverse țări: americane, sovietice, franceze, suedeze etc. O echipă de oameni de știință pregătește de pe acum filmările. Căci e vorba de a inventa o civilizație, decoruri, obiecte nemaivăzute, de a găsi un stil arhitectonic. Totul e de făcut: aproape ca „în prima zi a creației“. Și, cum nu ne ajunge imaginația, recurgem la mașinile electronice I.B.M. E o treabă pasionantă, în care știința se întâlnește cu poezia și mai ales cu fantezia.

G. D.

La invitația președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Turcia, Suleyman Demirel, o delegație guvernamentală română, condusă de președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a făcut o vizită în Turcia. Fotografia înfățișează un aspect din timpul vizitei delegației guvernamentale române la Muzeul Atatürk din Ankara.

versiunile contradictorii și realitatea

Apariția în săptămânalul „Paris Match“ a unui reportaj din München, care înfățișă „pe viu“ recrudescența nazismului, i-a nemulțumit profund pe cei incriminați. Tăgăduirea obișnuită a activității neonaziste a fost înlocuită în presa vest-germană cu un potop de dezmințiri asupra veridicității relatărilor și de atacuri la adresa autorilor. În cadrul polemicii angajate, „Paris Match“ a publicat o precizare în care arată că fotografiile sînt autentice. Ele reprezentau tineri neonaziști în uniformă, care sărbătoresc cu mari cantități de bere „cultul trecutului“. Încercarea, făcută de diversele publicații vest-germane, de a da o replică confratelui francez, s-a lovit de un inconvenient: fiecare redacție vest-germană a prezentat cîte o versiune proprie a „falsului“ din „Paris Match“, ceea ce a avut ca efect ivirea unor elemente contradictorii.

Ziarul „Die Welt“, considerat apropiat de cercurile oficiale, a susținut că tinerii nu erau vest-germani ci francezi îmbrăcați de circumstanță în uniforme cu scopul de a demonstra că în Germania Federală națiștii ridică din nou capul. Purtătorul de cuvînt oficial al guvernului vest-german, von Hase, s-a alăturat acestei versiuni, adăugînd însă cu tact diplomatic că autoritățile consideră că redacția revistei „Paris Match“ a fost ea însăși victima „unei manevre“. Săptămînalul „Bildzeitung“, care este editat împreună cu „Die Welt“ de Axel Springer, a reluat versiunea „francezilor îmbrăcați în uniforme naziste“, acuzîndu-i pe reprezentanții revistei franceze — reporterul Jean Taousson și pe fotoreporterul Jean Tesseyre — că au uzat de un fotomontaj.

Ziarul „Stuttgarter Zeitung“ trimițînd un reporter special la München pentru a ancheta „trucajul“ a descoperit însă că unul dintre tinerii care ridică mina dreaptă cu salutul hitlerist, este un proprietar de bar din München, numit Herbert Waldmann.

Deci, tinerii fotografiați nu sînt francezi, cum pretind unele ziare vest-germane, ci mîncenezi, cu o identitate bine stabilită. Iar pretenția că cei care s-au lăsat

Una din fotografiile din „Paris Match“.

fotografiați ar fi fost angajați de reporterii respectivi sau ar fi fost amici cu ei, nu apare mai verosimilă decît declarația oficială vest-germană după care revista pariziană ar fi ea însăși victima unui fals. În fața autodemascării flagrante a apărătorilor neonaziștilor, autoritățile mînceneze au luat o inițiativă dură: ele au deschis acțiune în fața tribunalului local, acuzînd revista pariziană de defăimare a Republicii Federale, încercînd să încadreze reportajul din „Paris Match“ în articolul 96 din Codul penal.

Cînd argumentele nu rezistă, se recurge la instanțele judecătorești.

Z. FLOREA

nințate să dispară, dacă efortul colectiv nu ar fi intensificat. Pentru arheologi și cercetători se apropie termenul fatidic — iulie 1967 — cînd e prevăzut ca lacul să inunde Nubia sudaneză. Specialiștii din mai multe țări, reuniți recent la Veneția, au tras semnalul de alarmă. Timpul presează și arheologii nu vor putea beneficia decît de un sezon, iarna anului 1966-1967, deoarece în celelalte luni căldura toridă împiedică lucrările de mare anvergură. Au fost stabilite cîteva obiective de primă urgență: Institutul oriental din Chicago va cerceta Semna (partea de sud), universitatea din Geneva amplasamentul așezării Ukma etc. Arheologii sînt tot mai neliniștiți de lipsa posibilităților de studiere a vestigiilor care se descoperă cu prilejul cercetărilor minuțioase și al căror număr este permanent în creștere. Dacă în 1959 serviciul de anticități din Sudan considera că numărul locurilor spre care trebuie să fie îndreptată atenția arheologilor este doar de vreo sută, în 1964 au fost identificate cam șapte sute de asemenea locuri.

Monumente importante au fost „demontate“ și mutate, cum sînt templele de la Aksha (lucrare efectuată de o echipă poloneză finanțată de francezi), de la Buhen (lucrare subvenționată de englezi și americani) și de la Semna (lucrare efectuată cu subsidii belgiene și olandeze). Dar au rămas obiective care practic nu pot fi salvate și vor trebui abandonate valurilor, ca fortărețele din cărămidă arsă de la Buhen și Mirgissa, vechi de patru mii de ani, și care au fost studiate (Buhen de către specialiștii britanici, Mirgissa de către cei francezi) ca să se poată reconstitui și transmite posterității, cît mai fidel, istoria acestor locuri.

I. CORIBAN

Cîștigătoarea titlului de „Miss Univers“ la concursul de la Miami Beach (Florida) este tînăra suedeză Margareta Arvidsson (dreapta) în vîrstă de 19 ani. În cadrul unui alt concurs, de astă dată pe plan național englez, tînăra Sonia Ross din Birmingham, în vîrstă de 20 ani, a cucerit titlul de „Miss Britain 1966“.

nubia înainte de invazia apelor

Nubia, rîspîntia vechilor civilizații egiptene, sudaneze, africane — creștine și islamice — cu monumentele ei de neprețuit, dispăre treptat sub apele marelui lac de acumulare al barajului de la Assuan. La „Campania internațională de salvare“ lansată de U.N.E.S.C.O. participă

31 de țări care au donat aproape 15 milioane de dolari pentru efectuarea lucrărilor. Dar în timp ce monumentele Nubiei egiptene, datorită cooperării internaționale, au fost salvate și răpite apelor în bună măsură, multe din cele aflate în Nubia sudaneză se pare că sînt ame-

FAIR-PLAY?

Englezii au dat cu imprumut lumii sportive expresia, de mult, de pe vremea cind nu se știa că turneul final al celei de-a VIII-a ediții a cupei «Jules Rimet» se va juca pe Wembley și în împrejurimi. Rămasă fără monopol, expresia s-a demonetizat. Cine mai (re) cunoaște astăzi nobila împerechere de cuvinte, goliță de substanță, între Sheffield și Londra? Au sortit uitării expresia «fair-play»: jucători, arbitri, antrenori, oficiali, spectatori... Cu cât se apropia de final campionatul mondial de fotbal, cu atât vâlmășagul pasiunilor, al intereselor se întătea.

1) Norbert Stiles (Anglia), pe care ziaristii prezenți la Londra l-au socotit «cel mai brutal jucător al turneului final».

2) Arbitrul Robert Kreitlein (R.F.G.) dictează eliminarea căpitanului echipei Argentinei, Rattin (în stînga), pentru că i-ar fi adresat cuvinte jignitoare.

3) Meciul Anglia—Argentina s-a întrerupt. Echipa sud-americană refuză timp de 9 minute să reia jocul, manifestîndu-și dorința de a părăsi terenul.

4) La ieșirea de pe teren, polițiștii londonezi îl escortează pe arbitrul Kreitlein.

5) Conform tradiției sportive, la sfîrșitul jocului, Cohen (Anglia) și Gonzales (Argentina) vor să facă schimb de tricouri, dar antrenorul Alf Ramsey se opune singurului gest cu adevărat sportiv din acest meci agitat.

6) La Sheffield, arbitrul englez James Finney îl elimină pe căpitanul echipei Uruguay-ului, Troche, sub privirile adversarului său direct, Overath (R.F.G.). Jucătorului sud-american nu-i mai rămîne decît să smulgă arbitrului, ca amintire, fluierul de la git... Și toate acestea se cheamă în engleză

FAIR-PLAY?

2

3

4

5

6